

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 96 Din, za
inozemstvo 120 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba 2050 — nočna 2996, 2994 in 2054

Izhaja vsak dan zjutraj, razen ponedeljka in dneva po prazniku

Ček račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

SCLOVENECE

Naproti slovanski uzajemnosti

Napoved obiska poljskega zunanjega ministra v Pragi in v Belgradu je bila sad instinktivne in povsem pravilne reakcije na rimsko spletkarenje med MacDonaldom in Mussolinijem glede upostavitve hegemonije štirih velesil, prav za prav samo Anglije, Italije in Nemčije, nad Evropo. S konkretno zunanjo politično gesto so reagirali najprej Poljaki, ker je bila Poljska tista, v katere telo bi v smislu tajnih dogovorov moral najprej vrezati revizionistični nož. Za pomirjenje Nemčije prihaja namreč iz Londona polslužbeno predlog, naj bi se Gdansk priključil Nemčiji, odpravil naj bi se »koridor« s priključitvijo tega ozemlja zopet k Nemčiji, Gdinja naj bi se priznala Poljski in železnica, ki veže Poljsko s morjem, nevtalirizirala. Praktični se to pravi, odrezati Poljsko od morja. Zakaj resnično ironija je govoriti o nevtalirizaciji železnice, ki bi tekla po ozemlju Hitlerjevega tretjega carstva.

Poljaki so začutili, da bodo lahko branili svojo zemljo pred tuji edino s pomočjo Slovanov, v katerih interesu je, da se zavre naval revizionistov, ki jim ne gre več samo za prestižno vprašanje priznanja enakopravnosti, temveč drzno zahtevajo zase slovansko zemljo.

Poljsko pobudo z vsem srcem pozdravljamo. Prepričani smo tudi, da bo rodila resničen uspeh, da se bodo dosedanj vezi med bratskimi slovanskimi narodi utrdile in da se čimprej zapečatijo s konkretnim dogovorom med Češkoslovaško in Poljsko na eni strani ter med Poljsko in Malo antanto na drugi strani. Kajti Poljsko, ki je predolgo vodila samostojno in »elastično« politiko velesile, politiko, ki se je mladi državi zelo laskala, a ji ni prinesla praktične koristi, so napotile do Slovanov resnične potrebe. Ne gre torej za kako sentimentalno pobratimstvo z mehki slovanskimi obilicem, temveč za prijateljstvo, ki bo Poljski in njenim bodočim zaveznikom v resnici koristilo.

Predlog o alijansi štirih, ki naj bi odločevala o usodi Evrope, je Poljakom pokazal, da tudi London, na katerega pomoč je Poljska preračunala, postavlja Poljake v vrsto malih narodov, ki bi jih MacDonald rad poklical za zeleno mizo samo zato, da bi jih informiral o že storjenih sklepih štirih velesil. Tudi na dobre odnose s fašističnim Rimom so v Varšavi preveč dajali. Šele med zadnjo politično razpravo v sejmju se je iz ust odločujočih ljudi čula rezerva, da pod nobenim pogojem ne smejo iti prijateljski odnosi s Rimom tako daleč, da bi se utegnile čutili prizadele Jugoslavije. Radi priznavamo, da se je pričela vprav revolucionarna preorientacija v poljski zunanji politiki že prej, in sicer v trenutku, ko so Poljaki pričeli delati za zblizanje s sovjetsko Rusijo. Ta prelom z vsjo po vojno politiko, ki je imela globoke korenine v ljudem sovraštvo do nekdanjih ruskih tlačiteljev, ni bil lahek in potrebno je bilo zanj toliko več samopremagovanja, kolikor so danes v Rusiji na vladi neizprosnji nasprotniki krščanstva in zapadne kulture. Poljaki so podpisali s Rusijo pogodbo o ne-napadanju, kakršno so sklenili tudi Francozi. Naraslanje Hitlerjanstva in revizionistična gonja je zblizalo Francijo in njeno zaveznico z boljševisko Rusijo. Poslej se je pričela ustvarjati politična grupacija, ki silno spominja na tisto pred izbruhom svetovne vojne. Simptomatični klici g. Herriota po ožjem zblizanju z Rusijo kažejo, da je za kulisami v tem smislu nekaj v teku.

Nikakega dvoma ni, da je pričela Rusija igrati v Evropi vedno večjo vlogo in da vedno bolj posega na zapad. MacDonalдова pobuda za osnovevanje diktatorskega bloka štirih ima brezdvomno namen, izločiti Rusijo z evropskega političnega pozorišča. Mussoliniji pa strah vpliv Male antante in slovanskih držav sploh. V Angliji so danes na vladi dejansko konservativci, ki so vsaj tako veliki nasprotniki Rusije kakor boljševiski, ki s svojimi idejami ogrožajo njihove kapitale in angleške kolonije; Angliji so prav iz zadnjega razloga na tihem odobraval okupacijo Mandžurije, da bi se na ta način zmanjšal ruski vpliv na Daljnem Vzhodu. Mussolinij je pred leti pogosto opozarjal pred nevarnostjo, ki grozi zapadni Evropi zaradi naglega naraslanja ruskega naroda in se je bratil z Moskvo samo zato, da bi držal prenaseljene in na zemlji bogate zapadne narode in tako čim več od njih izsilil. Rim, Berlin in Moskva so bili nekdanji središče propagande makkontentov. Danes je položaj drugačen in Mussolinij se je pričel naslanjati na angleške lorde v trenutku, ko bo morala tudi Rusija revidirati stališče napram Nemčiji zaradi prihoda Hitlerja in zmage militarizma. Da je Mussolinij nasprotnik Slovanov sploh, je pokazal že pogosto.

Francija bi s pomočjo Male antante, Poljske in tudi Rusije, ki rada zahaja v Zenevo, imela v Zvezi narodov krepko besedo. Oddot tendenca angleških konservativcev in rimskih fašistov, da se čim bolj oslabi Zveza narodov. Zato naj se uvede hegemonija štirih, v kateri bi bila Francija vedno preglasovana. Mussolinij je kot macchiavelist in oboževatelj sile vselej s prezirnim gledal Zenevo in jo večkrat tudi kot ministrski predsednik javno zasmejal. Bülow je že l. 1907. nekeje zapisal: »Za nas ni pod nobenim pogojem sprejemljivo svetovno razsodišče, ki nam onemogoča, da bi svojo silo spravili v veljavo pred malimi državami.« To je danes tudi Mussolinijeva politika, ki mu toliko bolj prija, ker mu vprav male države, med temi v prvi vrsti naša, križajo revizionistične in osvajalne načrte. V Nemčiji so danes na vladi Bülowi posnemalci. Povsem naravno je, da so pozdravili MacDonalđove načrte, ki jim prinašajo poleg vsega dvakratno povečanje armade.

Mnogi menijo, da ni imel MacDonald pri svoji pobudi namena, škodovati malim državam. To je tudi mogoče. Gotovo pa je, da je iskal na poti v Rim v prvi vrsti interese lastne države, ki nezaup-

Ofenziva Male antante proti reviziji

Približanje Rusiji

Zeneva, 27. marca. AA. Iz krogov Male antante se doznava, da bi Mala antanta, če bi prejela povabilo, naj sodeluje pri pogajanjih o mirovnem paktu, kar pa ni verjetno, tako povabilo odklonila.

Intervencija v Zenevi

Zeneva, 27. marca. tg. Nedelja je bila pravi bojni dan male antante proti vsem revizijskim stremljenjem. Zastopniki male antante in Poljske so bili ves dan na obiskih pri siru Johnu Simonu. Poseben dolg je bil razgovor s Titulescom, kateremu se je baje posrečilo prepričati Simona o nevarnosti, tudi najmanjše sedanje revizije, kar pa se z angleške strani oporeka.

Poljska se pridružuje

Varšava, 27. marca. tg. Poluradna »Gazeta Poljska« prisrčno pozdravlja zenevski protest male antante in odklanja poskus, s katerim hočejo spraviti direktorij štirih velesil v sklad z idejo Zveze narodov. Navedeni list piše iz Moskve, da bi bila sovjetska unija pripravljena, začeti z Romunijo nova pogajanja, in da je Poljska pravi posredovalec med Moskvo in Malo antanto, od katere je dosedaj priznala Sovjete samo Češkoslovaška.

Romunija solidarna

Bukarešta, 27. marca. AA. Rador poroča: Vsi listi objavljajo komentarje o zadnjih sklepih stalnega sveta Male antante v Zenevi in jih toplo pozdravljajo. Listi soglašajo z odločnostjo Male antante in Poljske glede mirovnihih pogodb in s stališča Male antante proti direktoriju štirih držav. »Universale« pravi pri tej priliki, da Poljska, Mala antanta in Francija pa tudi druge neodvisne države nikakor ne morejo sprejeti načrte in kombinacije, ki bi ogrozile mirovne pogodbe in s tem ustvarjale v Evropi takšen položaj, da bi bil mir Evrope v nevarnosti.

Nič mimo Zveze narodov

Pariz, 27. marca. ž. V klubu prijateljev miru je imel sredi zunanji minister Paul Boncour predavanje, v katerem je rekel, da se bo svet v par mesecih moral odločiti ali za vojno ali pa za mir. Razorožitvena konferenca se mora ugodno zaključiti, drugače bo pričelo pravo tekmovalstvo v oboroževanju. Britanski načrt, ki je bil te dni predložen, pozdravlja francoska vlada kot zmago enega dela načel, ki jih vsebuje francoski predlog. Trenutno še nimamo vzroka za pesimizem, to pa seveda samo do takrat, če pred rešitvijo razorožitvene vprašanja ne bo sproženo še kakšno drugo vprašanje, ki bi še bolj vznemirilo vse javno mnenje. Kar se tiče Mussolinijevga načrta, je Boncour rekel, da bi ožje sodelovanje med zapadnimi državami v duhu in okviru Zveze narodov lahko mnogo doprineslo, da se reši vprašanje razorožitve pred organi Zveze narodov. To sodelovanje bi delovalo pomirjevalno zato, ker velesile želijo sodelovati na temelju pakta Zveze narodov. Boncour je končal svoj govor z izjavo bivšega francoskega ministrskega predsednika Herriota: »da mora pakt Zveze narodov ostati v vsej celini edini temelj francoske politike.«

Pariz, 27. marca. tg. »Echo de Paris« pripominja k govoru Paul Boncourja, da pomeni ta govor odklonitev angleškega načrta in direktorija četvorice. Od rimskega načrta priznava Paul Boncour samo prvi člen o sodelovanju med štirimi velesilami, to pa tudi samo v okviru Zveze narodov, ker je mala antanta odklonila tudi že tak kompromis.

Proti mirovnim pogodbam protestirajo tisti, ki so jih sami ustvarili

Zeneva, 27. marca. ž. V glavnem odboru razorožitvene konference se je danes nadaljevala diskusija o angleškem razorožitvenem načrtu. Na popoldanski seji bodo najbrže zastopniki velesil sporočili stališča svojih vlad glede tega predloga. Govoril bo tudi nemški delegat Nadolny.

Na dopoldanski seji je prvi govoril španski de-

ljivo gleda, kako se utrjuje v Evropi Francija in v svetu njen kolonialni imperij. Gotovo je tudi, da je nekdanji socialist MacDonald storil silno slabo uslugo miru in demokraciji. Drzno je v svojem zadnjem govoru v poslanski zbornici zvrnil na Francoze odgovornost za to, kar bi utegnilo nastati, to je, za kako fašistično-hitlersko avanturo, ako bi Francija in slovanske države zavrnile njegove zahteve, ki režejo njihove življenske interese. Na eni strani zahteva od teh razorožitelj, na drugi jih prepričava lastni usodi, ne da bi jim zagotovil obstoje. Poleg tega zahteva od njih indirektno zemljo in stavi zahtevo, naj se odrečejo vsakemu poseganju v mednarodno politiko.

To so zahteve, ki bi se zdele reakcionarne tudi v srednjem veku. MacDonald se je hote ali nehot postavil v službo najhujše reakcije, kakaj vsaka izpolnjena zahteva nemškega in italijanskega fašizma avtomatično rodi novo zahtevo in krepki režime, ki bi se jih morala danes Evropa sramovati. Od Angležev je prišla krilatice, da je vsakemu narodu na svobodo dano, kakšno vladavino si izbere. Po tem načelu tudi Angleži vodijo svojo zunanjo politiko in z njimi tudi že večina drugih držav. Te

legat Madariaga, ki je pozdravil angleški načrt in zahteval od velesil, da dajo malim državam zgled za učinkovito razorožitev. Madariaga je zahteval popolno ukinitve vojnega letalstva. Govoreč o Mussolinijevem načrtu je povdarjal, da se revizijske težnje lahko uresničitjo samo v ozračju miru. Če gre za to, da se popravijo napake, ki so storjene v mirovnihih pogodbah, bi bilo modro, da se ne pretiravajo metode, ki so že povzročile te napake. Tekst pogodb so izdelale štiri velesile s sodelovanjem ostalih sil. Madariaga je protestiral proti tendenci, da se v Zvezi narodov ustanavljajo posebne skupine.

Za španskim delegatom je govoril ruski veleposlanik Dovgalevski, ki je v imenu sovjetske Rusije povdarjal, da je sovjetska vlada predložila razorožitveni načrt s točnimi številskimi. Protestiral je proti znižanju vojnega letalstva, kakor ga predlaga angleški načrt in zahteval, da se vojno letalstvo popolnoma odpravi.

Nato sta govorila zastopnika Indije Aga Khan in portugalski delegat Vasconcelo, ki sta sprejela angleški načrt.

Angleško mnenje

London, 27. marca. ž. »Times« se baviyo z vprašanjem revizije mirovnihih pogodb, ki bi se morale po mnenju lista rešiti mirno med evropskimi državami. Ob priliki sestanka v Rimu so ugotovili, da predstavlja problem revizije mirovnihih pogodb največje in glavno politično vprašanje v Evropi. Pri znanju se mora, da Nemčija ni kriva, ker rešitev tega

Japonska izstopila iz ZN

Tokio, 27. marca. ž. V današnjem plenumu sveta, kateremu je predsedoval sam mikado v carski palači, so vsi navzoči soglasno sklenili, da Japonska definitivno izstopi iz Zveze narodov. Sklep so takoj brzojavili tajništvo Zveze narodov, istočasno pa je mikado izdal proglas za narod.

Tokio, 27. marca. tg. Celo vrsto uradnih objav, katere je izdala japonska vlada ob izstopu iz Zveze narodov, zaključuje proklamacija ministrskega predsednika na japonski na-

Iz Hitlerjeve Nemčije Druga etapa „nacionalne revolucije“

Prvo, kar bo napravila vlada, bo preosnova strokovnih organizacij. Strokovne organizacije tvorijo močno delavsko armado, ki je povečini v rokah socialistov. »Völkischer Beobachter« je napoveduje, da morajo hipoma izginiti od vodstva strokovnih organizacij sedanj »boncis«, ki so vsi eksponenti socialistične stranke, na njihovo mesto pa biti imenovani vladni komisariji, ki bodo vodili organizacije v »splošno narodnem interesu« (!). Sedaj je tudi umljivo, zakaj Hitler ni maral prej ustanoviti lastnih strokovnih organizacij. Po vsej priliki bo vlada skušala v tej stvari kopirati italijanski korporacijski zakon.

Uvedba delovne dolžnosti

Berlin, 27. marca. tg. Državni kabinet se bo sestel v sredo, da bo razpravljal predvsem o gospodarsko-političnem vprašanju. Gre pri tem v prvi vrsti za to, da se prostovoljna delovna služba spremeni v delovno dolžnost. K delovni dolžnosti nameravajo vpoklicati 17- in 18-letne mladeniče. Delovno dolžnost nameravajo uvesti v okviru generalnega načrta za odpravo gospodarske in socialne stiske.

Na Bavarskem samo režimske vojaške organizacije

Iz Monakovega poročaja, da je komisar za notranje ministrstvo Adolf Wagner razpustil vse obrambne organizacije vojaškega značaja, razen Hitlerjevih napadalnih čet in Stahlhelma. Ukaz se mora izvršiti do 31. marca. Orodje in municijo je treba oddati S. A. oddelkom. Kdor bi še po 31. marcu pripadal razpuščenim organizacijam, bo kaznovan.

Legenda k tej uredbi pravi, da je treba zedi-

politike pa ne narekuje toliko spoštovanje suverenosti drugih držav, kolikor egoizem in Pilatovo umivanje rok. Državam, ki v resnici stremijo za ohranitev miru, med te spada gotovo tudi Anglija, bi ne smelo biti vseeno, ali so v drugih državah na krmilu oblastniki, ki smatrajo vojno za edino sredstvo, s katerim se rešujejo mednarodni spori, ali tisti, ki vidijo v Zvezi narodov edini forum za reševanje teh sporov.

Nikakega dvoma ni, da bo MacDonalđova indirektna podpora reakciji v Nemčiji in Italiji vplivala tudi na odnose ostalih držav do sovjetske Rusije, v kolikor bo javno mnenje, ki mu danes dopadejo ekstremi, videlo na nasprotnem tečaju rešitelja iz sedanje reakcije in kolikor ne bo na podlagi načela — vsak narod naj si izbere vladavino, ki mu je ljuba — boljševiski režim predstavljal več ovire za vzpostavitev mednarodnih diplomatskih odnosov s sovjetsko Rusijo.

Zelo verjetno je, da se bodo slovanske države s Francijo na čelu v najbližjem času približale Rusiji in da se polagoma v mednarodni grupaciji sil ustvari položaj, ki bo zelo podoben predvojnemu. —ski.

problema ni nastopila pod Stresemannom ali po Brüningom in da je baš ta okolnost izpodkopala in uničila njihov ugled in vpliv pri lastnem narodu. Protest Male antante ni naperjen toliko proti reviziji, kolikor je naperjen proti principu, kako naj bi se ta revizija izvršila. V Rimu se ni razpravljalo o ideji neke vrste diktature štirih velesil v Evropi in bo končno morda vendarle prišlo do sporazuma glede revizije mirovnihih pogodb med interesiranimi državami.

Demanti iz Rima

Rim, 27. marca. AA. Tu demantirajo vesti, da bi nameraval Mussolini odpotovati v London. Prav tako demantirajo vest o Mussolinijevem povabilu Mali antanti, naj pristopi k rimskemu paktu.

Beckov obisk v Pragi odgođen

Praga, 27. marca. tg. Uradno se objavlja danes zvečer, da se ne potrjuje vest o nameravanem potovanju poljskega zunanjega ministra dr. Becka v Prago koncem tekočega tedna. Uradni demanti ne navaja nobene utemeljitve za odpoved v resnici nameravanega obiska v Pragi. Kakor se neoficično sporoča, je v zadnjih potovalnih dispozicijah poljskega zunanjega ministra prišlo do izprememb. Z ozirom na težkoče, ki so se pokazale pri določitvi termina za nadaljnje potovanje v Belgrad in Bukarešto, se je potovanje zaenkrat odgodilo, ne da bi se zaenkrat določil termin za obisk v Pragi.

rod, ki kratko ponavlja zgodovino izstopa in potem navaja, da Japonska ne misli na to, odtegniti se v bodoče vsem mednarodnim podjetjem v blagor človeštva. Japonska se tudi na Daljnem vzhodu noče odtegniti vsemu svetu. Nasprotno bo Japonska poskušala sklepati še tesnejše zveze prijateljstva s tujimi državami. Države se bodo še naučile pravilno ceniti japonsko politiko nasproti mandžurski državi in bodo uvidele, da je ta politika edino možna za ohranitev trajnega miru na Daljnem vzhodu.

niti vse nacionalne sile v dveh enotnih organizacijah. Člani razpusčenih organizacij lahko pristopijo k jeklenim čeladom ali pa v Hitlerjeve napadalne čete.

Izredna sodišča.

Berlin, 27. marca. AA. Prusko pravosodno ministrstvo je imenovalo 13 izrednih sodišč s sedeži v Berlinu, Bratislavi, Hanovru, Düsseldorfu, Essenu, Frankfurtu, Casslu, Altoni, Elbingsu, Königsbergu, Kölnu, Hannu in Stettinu.

Kitajski zid okrog Nemčije.

Berlin, 27. marca. AA. Nemški poslušalci ne morejo več poslušati radijskih emisij iz Poljske in iz Rusije. Nemške radio postaje so se opremile tako, da preprečijo propagando proti nacionalnemu socializmu.

Izzivanje.

Pariz, 27. marca. AA. Iz Strasbourga poročajo, da so v neki tamošnji kavarni aretirali člana nemške nacionalnosocialistične stranke, ki se je javno hvalilo, da ni daleč dan, ko bo Adolf Hitler s svojimi četami vdrl v Francijo.

Propagandna protiakcija

Berlin, 27. marca. tg. Narodni socialisti silijo na to, da se otvori protivojna proti inozemski propagandi o strahotah v Nemčiji. Poluradno se samo izjavlja, da je državni kancelar Hitler v razgovoru, ki ga je imel včeraj v Berchtesgadenju z ministrom za propagando Göbbelsom, govoril tudi o učinkoviti obrambi proti propagandi o strahotah v Nemčiji, ki so jo začeli interesirani judovski krogi v Ameriki in Angliji proti novemu narodno-socialističnemu režimu v Nemčiji. Od poučene strani se čuje, da narodni socialisti že v prihodnjih dneh ne nameravajo začeti samo vojne proti antinemski inozemski propagandi in se v to svrhu ustanavljajo že akcijski odbori, temveč se tudi že grozi, da se bodo ustanavljali bojkotni odbori proti judovskim trgovinam in drugim podjetjem kot odgovor na grožnje za bojkotom v inozemstvu. Ob enem nameravajo sprožiti ogromen propagandni val z zahtevo, da se takoj uvede numerus clausus za udeležbo judov v gotovih akademskih poklicih in javnih napravah. Judom nameravajo na visokih solah in v poklicih odvetnikov ter zdravnikov priznati samo ono kvoto, katero imajo judje v svojem četvilčnem razmerju z vsem prebivalstvom Nemčije. Čuje se, da se bo državna vlada v svoji obrambi proti antinemskemu pokretu obnašala do Nemčije ravno tako, kakor se bodo obnašale inozemske vlade v protinemski propagandi in strahotah v Nemčiji. To bi pomenilo, da bo nemška državna vlada dala napovedani protiakciji popolno svobodo kretanja.

Nemški fašisti na Češkem.

Pozornost vzbuja dejstvo, da so v severno-českkih krajih, kjer je povečini nemško prebivalstvo, pri občinskih volitvah preteklega tedna v vseh večjih krajih na prvem mestu prodre liste nar. socialistov proti listam nemških socialnih demokratov. Praga spričo tega pojava gotovo ne bo ostala popolnoma ravnodušna.

Govor senatorja dr. St. Šverljuge

Belgrad, 26. marca. Danes dopoldne je med proračunsko debato v senatu govoril tudi senator dr. Stanko Šverljuga. Izjavil je:

Za presojo vrednosti proračuna ni mogoč dajati njegov obseg, ampak to, ali ustreza gospodarski moči države in ali daje dovolj moči za njene potrebe. Z zadovoljstvom ugotavljam, da predloženi proračun za leto 1933-4 ustreza tistim zahtevam, ki jih v naših razmerah moremo in moramo pričakovati od državnega proračuna. Najprej pa ugotovim, da je proračun v popolnem skladu z gospodarskim stanjem naše države. Naša gospodarstva stanje je težko, imamo pa obutek, da smo prešli že najglobljo točko ter da lahko upamo, da se bodo gospodarske razmere kmalu popravile. Radi tega upam, da bo tudi predloženi proračun finančnemu ministru nudil realno podlago in da ga bo mogel realizirati brez primanjkljaja. Tega se nadejam v polni meri in prepričan sem, da imajo to upanje tudi vsi drugi člani te zbornice.

Zakaj proti proračunu?

Iz teh mojih besed bi bilo dosledno sklepati, da bom glasoval za proračun. Narodni klub pa, kateremu pripadam, glede predloženi proračun s političnega stališča. Ker današnji režim ne razumeva političnega gledišča, katero bi z uvaževanjem upravnih in izvršnih zakonov, ki so v državi ureditve države, dalo nedvoumno jasnost analizi in teravnopravnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev, ne moremo z glasovanjem izraziti zaupanja vlad. Zaradi tega bomo v načelu iz čisto političnih razlogov glasovali proti, v podrobnostih pa bomo glasovali za vse tiste ustanove, katere so za nas vedno bile in ostalejo izven diskusije.

Deklaracija Narodnega kluba od 16. februarja je za nas njene podpirnike, v prvi vrsti vprašanje naše vesti, v drugi vrsti pa vprašanje zavesti naše dolžnosti. Vest nam je nalagala, da smo vestno povedali svoje misli o naši narodni in državni politiki, kar smo storili v svoji deklaraciji. Mi podpirniki omejenega deklaracije smo skrajni vsi bili na misli, da država ni funkcionirala in svetovalec Njegošev Velikašina. Zato je naša dolžnost, pokazati jasno konceptualno položaja naše države ter povedati vse, kaj je v državni politiki treba storiti. To vse pod ležo odgovornosti, katero nam nalaga naša vsi položaj v državni upravi.

Ko nam vleva svetovni položaj?

Ne moremo lažiti, da je mednarodni položaj naše države je od njenega početka težak. Mislimo, da je to posledica naše zemljepisne lege. Ta položaj, ki nikdar ni bil lahak, je tudi svetovne mednarodne situacije postal še težji, toliko težji in temnejši pa se po splošni politiki in gospodarski situaciji. V mednarodnih odnosih opažamo tako razdrapanost, kakršne že dolgo ni bilo, ki pa jo postružje se strano socialno vprašanje in gospodarska kriza. Na te težke momente moramo po svoji vesti in dolžnosti pokazati. Vest nam nalaga, da bodimo v tem pogledu posebno čuječi, ter nam nalaga, da opozorimo na najresnejšo dolžnost države, da na težki zunanjepolitični položaj skuša poopravi s tem večjo notranjepolitično stalnostjo. Iz zunanjepolitične situacije po našem mnenju izvira dolžna zapoved, naj vse nerešene notranjepolitične vprašanja, čim temeljiteje rešimo, razčistimo ter tako dobimo potrebno notranjo stalnost in gotovost proti vsaki burji v svetovni politiki.

Naša deklaracija pa ni samo odraz misljenja in zaskrbljenosti bivših visokih državnih funkcionarjev, ampak v enaki meri odraža tudi naše hrvaško misljenje in čuvstvo, ker smo mi člani tistega naroda, ki mora obenem s Srbi biti glavni stebel varnosti in napredka te naše skupne države Jugoslavije. Tu ne smemo pozabiti, da smo mi Hrvati ne samo meji zahoda, predstavniki zahodne orientacije, ampak da smo v tisoletnih bojih za naš narodni obstoj, ki smo jih vodili z zahodom, dobili tudi nekaj skušenj ter imamo v ter pogledu svoja načela. Za po svoji tradiciji poznamo vse nevarnosti, ki nam prete od zahoda, zato predlagamo ukrepe in sredstva proti tem nevarnostim, ki prete naši državi. Naša notranjepolitična stabilnost in urejenost pa je najkrepkejšo sredstvo v sedanjosti in prihodnosti za obrambo proti vsem neprijetnostem.

Za notranjo urejenost je brez dvoma prvi pogoj, da naš narod idejno in duhovno soglasja v vseh idejah, ki naj vodijo našo narodno in državno življenje. Tu je v prvi vrsti narodna ideja. Kajpada je paradoks, da nas je ta misel po veliki svetovni vojni združila, da nam je pa takoj po zedinjenju razdelila duše in zmotile misli.

Kaj je jugoslovanstvo in kaj je narod

Očitno nam, češ, da smo v svoji deklaraciji zapustili stališče tako zvanega integralnega jugoslovanstva ter da smo priznali tri zgodovinsko-politične individualnosti v naši državi: srbski in hrvaški in slovenski narod. Režim od 6. januarja 1929 v svojem početku ni izhajal s stališča, kakor da smo mi integralno edinstvena jugoslovanska nacija, ampak je izhajal iz obstojnosti treh narodnih komponent: srbstva in hrvaštva in slovenstva, katerih sinteza naj zgradi jugoslovanstvo. Režim od 6. januarja 1929 je stal ledu na stališču jugoslovanstva kot sinteze, med tem ko je bila ideja integralnega jugoslovanstva ponovljena šele kasneje. Mi svoje jugoslovanstvo smatramo za zgodovinsko-psihološki produkt z enim skupnim idealom; integralno jugoslovanstvo pa je ekskluzivna dogma, ki samovoljno zanika to, kar je. Po našem misljenju pa moramo v prvi vrsti računati z dejstvi, ki so, in po njih uravnati svoje delo. Jugoslovanska ideja se je med Hrvati rodila davno poprej, preden je prešla v pisane zakone.

O vprašanju pojma, kaj je narod, je brez številu učenih naukov. Frantok Renan imenuje nacijo duhovni element. Po njem je narod ena sama velika vzajemnost, ki ima smisel za skupne žrtve; katere je že pretrpela in katere je še pripravljena pretrpeti. Po njem je torej narod vprašanje psihologije. Drugi francoski nacionalist Maurice Barres pa veli: Narod je eno ozemlje, na katerem imajo njegovi prebivalci skupne spomine, običaje in en podedovani ideal. — Po našem misljenju tudi v praktični politiki ne moremo preiti psihološkega momenta. Vprašanje narodnosti je odvisno od tega, kako ljudstvo čuti. Ako tu približamo svoje uho do ljudskega utripa, pa bomo še danes in vedno začutili v nad 90% slučajev med pripadniki jugoslovanske državnosti skupnosti močne utripe slovenstva, hrvaštva in srbstva, naši bomo globoko čuvstvo, vezano na srbski, hrvaški ali slovenski ideal. Zato je za nas vprašanje vesti in zavesti svoje dolžnosti, da ne smemo trmoglavo graditi na dogmi, ki zanika vsaka čuvstva, ko nas izkušnja uči, da je drugače. Že tisoč let se Hrvati bore za svojo narodno in politično samobitnost. Ali mislite, da je ta tisoletni boj Hrvatov prešel brez posledic in da ni zapustil v duši Hrvatov neizbrisnih sledov? Ti sledovi so ostali kot posebna hrvaška misel.

nost. Toda tudi Srbi in Slovenci imajo svoj poseben podedovani ideal. Sedaj je vprašanje: ali hočemo razumeti zgodovino, razvoj in razne podedovane ideale ter jih kakor resno in pozitivno stvar uvaževati ali pa ne uvaževati ter trdovratno stati na stališču politične dogme, češ, da je narodno edinstvo v duhu in izvršeno dejstvo? Ali so Slovenci, Srbi in Hrvati trije narodi ali samo eden? Pri tem vprašanju moramo poudariti samo to, da je naša želja in tudi naša dolžnost, nitičar ne storiti, kar bi moglo iz preteklosti in sedanjosti motiti to edinstvo.

Skupna država

Prvi moment je, da imamo, hvala Bogu, skupno državo. Ta skupna država je najmočnejši izvor narodne integracije. Ta dela sociološki zakon avtomatsko in vendar počasi. Drugi moment je ta, da ne smemo pozabiti, da je vsa narod in da so vse tri zgodovinsko-politične individualnosti Srbov, Hrvatov in Slovencev režim od 6. januarja 1929 prijazno sprejeli. To pomeni, da narod hoče ta državo.

Duh 6. januarja

Ne smemo pa prezreti še drugega važnega momenta, da je namreč režim od 6. januarja 1929 ukinil vidovdanske ustave ter s tem tudi administrativno centralizacijo in unifikacijo. Ne bojimo se trditi, da je ravno v tem dejstvu ležal velik del skrivnostnega uspeha šestjanarskega režima. Nasproti temu pa vidimo dejstvo, da je ta režim pogloma izgubljal simpatije najširših ljudskih slojev, čim bolj je v praksi zašel v administrativno nivelacijo in unifikacijo ter s tem kvartil odnos med ljudstvom in šestjanarskim režimom. Iz tega sklepamo, da ves narod hoče to državo, da pa noco nikake nasilne upravne nivelacije s katerikoli strani in prepričani smo, da lega v enaki meri nočejo niti Srbi niti Hrvati niti Slovenci. Morda pa je tudi režim sam Hrvatom najbolj jasno kazal svoje unifikatorske namere: iz te naše ugotovitve, da narod noco nikake upravne nivelacije, smo prišli do sklepa, da je potrebno sistem notranje ureditve postaviti na najširšo samoupravno podlago, ki bi pospevala zgodovinske in politične posebnosti. Pri tem je za nas postaranski dogma, ali naj se to zgod v obliki dovolj široke avtonomije ali pa izrazito federalne oblike. Glavno je, da bo taka država ureditelj mogla uspešno preprečiti vsakršno dikirano pravno centralizacijo, nasilno unifikacijo in nivelacijo. Menim, da sem s tem ovrgel očitke, češ, da smo mi, ki smo podpisali deklaracijo, prišli v protikolovoz s teden šestjanarskega režima. Mi pa nasprotujemo trdim: da je sedanjí režim spremenil svojo prvotno linijo in da je izgubil iz oči to, kar je bila tajnost njegovega prvotnega uspeha.

Čuvstva, ki jih ta sedanjí režim v narodno budi, so v negativnem pravcu žal tako močna, da onemogočajo oni naravni proces integracije, ki ga naša država po svoji naravi doprinese. Po vsem tem vprašam, ali smo smeli molčati? V dokaz pravilnosti tega našega stališča naj mi bo dovoljeno, kakor je bilo dovoljeno g. predsedniku ministrskega sveta, sklicevali se na značilne in modre besede Nj. Velj našega kralja dopisniki Reuterja: Razvoj jugoslovanskega edinstva ne sme vsebovati uničevanja samobitnih elementov srbstva, hrvaštva in slovenstva. Hrvati bodo še dalje ostali Hrvati, Srbi Srbi, Slovenci Slovenci in vsi skupaj pa ponosni Jugoslavlani. S tega stališča zastopamo misel, da mora ureditelj naše države biti avtonomen, kar bo za državo mnogo manj nevarno, kakor pa je današnje stanje. Tisti trenutek, ko se bo zares široko avtonomijo ali federalno ureditelj ljudstva dala možnost, da se politično izživlja, tedaj bo naša skupna država zopet začela v polni in še večji meri vršiti svojo delavnost za integracijo. Bistva državna uprava po našem mnenju nima nobene druge dolžnosti kakor samo to, da to naravno evolucijo čim manj ovira. V ta namen je državna uprava dolžna najprej prenehati z vsako prisilno namerno nivelacijo in unifikacijo, ker so te namere glavni krivec nepopolnih pojavov sedanjega stanja v naši državi. Kakor sem že omenil, je moč in življenjske sposobnosti šestjanarskega režima dajalo to, da je ukinil vidovdanske ustave. Žal tega niso vsi razumeli. Zato pa mislim, da je to glavni vzrok, da režim od 6. januarja 1929 ni mogel popolnoma izpolniti svoje naloge in upov, ki so jih ljudje stavili vanj.

Centralizem — velika zmota

Pri nas je uveden centralizem v glavnem po francoskem vzorcu. Pa nitičar ni pomislil, da je francoski centralizem posledica čisto posebnega zgodovinskega razvoja skozi tisoč let. Pričujna se s Karlem Velikim. Dozorel pa je šele polnih tisoč let kasneje. In šele ogromni osebnosti Napoleona Velikega je mogla izvesti ta centralizem, ki danes vlada na francoskem, in sicer v času, ko na državno ureditelj narodna misel ni imela nobenega vpliva. Temeljna napaka naših centralizmov je bila pač ta, ker niso razumeli, da je ta centralizem po francoskem vzorcu za nas, ki nismo imeli ne Karla Velikega, ne skupne tisoletne zgodovine in ne Napoleona, popolnoma neprimerno in ne uporaben. Saj smo mi imeli popolnoma narobe razvoj, ki je naravnost odhajal in krepil narodno-zgodovinsko posebnosti, katere danes žive na ozemlju naše države. Zato je po našem prepričanju dolžnost voditeljev državne politike, naj razumejo, da je s 6. januarjem končen popokan vsak teoretični in praktični centralizem in da ni večjega greha nad našimi državnimi interesi, kakor vzdrževati sistem, ki ne ustreza našim razmeram, ne notranji narodni strukturi in, kar je poglavito, povzroča tudi nevoljo največjega dela našega naroda.

Z decentralizmom je pokopana tudi vsaka upravna nivelacija in unifikacija. Najboljše sredstvo, ki ta posel vrši, je skupno državno življenje, ki izenazuje brez sile in brez bolečin ter brez vsakršne škode tam, kjer je to primerno. To delo se vrši tiho in neslišno. Vsaka namera, posebno pa vsako nasilje, ima nasproten uspeh. Ni slabše taktike, kakor s prisilnim in preganjanjem ustvarjati mučenke. In pri nas se ustvarjajo mučenki ter se s tem vltva olje na ogenj.

Edino sredstvo za ozdravljenje

Naša državna ureditelj se mora prilagoditi našemu zgodovinskemu razvoju, ki je razvil naše tri narodne samobitnosti, katerim moramo dati možnost, da se izžive v ustrezajoči državni ureditvi. Z preveč časa smo izgubili z napadno centralizacijo, zato moramo sedaj uspešno nadomestiti, kar je bilo izgubljeno. Prehod na najširše samoupravo s vsemi pridviki bodisi avtonomije ali federalnosti smatramo za edino sredstvo za ozdravljenje našega narodnega življenja. Pravilno je stališče naše de-

klaracije, da tudi unitaristično načelo brez škode preneče notranjo ureditelj najširši samoupravo z vsobno avtonomijo ali federacijo. Saj nitičar glede oblasti kakor tudi glede ozemlja ni nobene popolnoma enotne države. Kjerkoli imajo ustrezno monarhijo, je oblast razdeljena med vladarja in zastopnike ljudstva. Profesor Pitamie pravi: »Strago enotna država bi bila samo tedaj, ko bi vsi vrhovi samo en volilni in upravní okraj, kar pa je mogoče samo pri zelo majhnih državah. Taka država pa je Jellineku le samo šolski vzgled, ki ga pa v resnici ni.«

Vsaka federalna država ima močne unitaristične momente. Ta unitaristični element nam je že dan z našo narodno dinastijo, ednim upravnim, ki je pri nas izven razprave, ter s tem, da ustava ureditelj more biti samo delo vse naše države. Ustavotvorna oblast paha torej od celote. Pri tem delu morajo sodelovati vsi deli. To bo na vsak način močna oblast, ki jo predstavljata kralj in skupni parlament. Smatramo za politično nujno potrebo, naglasiti, da s centralizmom ne moremo več naprej.

Kakor nam že nagnil, nam kritični položaj svetovne politike, srabstva razdrapanost in kriza v političnem, diplomatskem, gospodarskem in socialnem življenju imperativno nalagajo dolžnost, našo notranjepolitično ureditelj čim bolj izpopolniti. Najbolje pa bomo to izpopolnili, če bomo našo državo, ki je popolnoma preuredili, in sicer po že razčistili, vrhovi. Samo po teh načelih urejena država bi mogla vzeti naše naravno življenje, kakor jih pa more vzeti centralistična država. Jasno pa je, da je država tem močnejša, čim več živih sil naroda more vezati nase. Jellinek pravi: »Ozdravljenje državnega življenja je odvisno od tega, da so v ljudstvu delujoče realne sile postavljene v službo državi, da sodelujejo pri njenem vzdrževanju, drugače preči nevarnosti, da se do sile sovražno postavijo proti celoti. Zanimljivi prilozhba in ne vezati to silo na državo, bi bil velik greh nad osnovnimi načeli državniške modernosti.«

Veliki prijatelj naše države Aristide Briand je našej Društva narodov rekel: »Nobena država nima interesa, da bi katerikoli del njenega prebivalstva izgubil svojo posebno vrednost, svoj poseben genij. Veliki narodi, ki poznajo svojo moč, silijo avtonomijo in samostojnost.«

Seja Narodne skupščine

Belgrad, 27. marca. I. Za današnja skupščinska sejo je vlada ločilo v poslanskih klubih kakor tudi v seji belgradski javnosti veliko zanimanje, ker je bil stavljen na dnevni red današnje skupščinske seje zakonski predlog o spremembah in dopolnitvah posameznih določb v agrarnem zakonu. Zanimanje za to sejo je bilo tem večje, ker se je pred dnevi o tem vprašanju razvila ostra polemika v belgradski Politiki med narodnim poslancem Trbičem, kmetijskim ministrom Demetrovičem in poslancem Pastosleskom, vse to pa radi izvedbe agrarne reforme v Sloveniji.

Otvoritev današnje skupščinske seje so pozdravili poslanci iz sredine dvorane z vzkliki: »Kje pa je kmetijski minister Demetrovič, ko je na dnevnem redu njegov zakonski predlog?«

Po prečitani zapisnika je bilo sporočeno, da je senat sprejel vse zakonske osnutke, ki jih je sprejela narodna skupščina. Nadalje je bilo sporočeno, da je pravosodni minister predložil narodni skupščini v pretrés zakonski osnutek o ukinutvi ličkomisa. Za proučevanje tega zakonskega osnutka je bil izvoljen poseben odbor. Nato je bilo sprejeto poročilo administrativnega odbora o potrebnih kreditih ter poročilo, da se je odbor za proučevanje zakonskega osnutka o organizaciji gasilstva konstituiral in izvolil za predsednika bivšega ministra za fizično vzgojo dr. Kraljeviča. Interpelacije na posamezne ministre so vložili: dr. Kozulj in tovariši na notranjega ministra radi dogodkov v Liku in Dalmaciji, Tripko Ninković na ministra za gozdo in rudnike radi zaščite carina na železne polfabrikate, ki jih izdeluje državna železarna v Varšu. Ker je bila za to interpelacija zahtevana nujnost, je predsednik dr. Kumanudi pozval interpelanta, da poljasi nujnost za svojo interpelacijo. Poslanec Tripko Ninković je odgovoril, da je itak vseeno: če zahteva za svojo interpelacijo nujnost ali ne, ker ministri na interpelacije sploh ne odgovarjajo. Ker mu je minister za gozdo in rudnike odgovoril, da bo na njegovo interpelacijo takoj kratko odgovoril, mu je interpelant sporečil, da ne zahteva nujnost. Potem je bila prečitana interpelacija poslanca dr. Lončareviča in tovarišev na notranjega ministra radi postopanja njegovih podrejenih organov, ki niso hoteli izdati potnega lista odvetniku in bivšemu narodnemu poslancu dr. Dušanu Boskoviću iz Pančeva za potovanje v inozemstvo, ki mu je potrebno radi zdravljenja. Prečitano je bilo tudi poročilo notranjega ministra, ki obvešča narodno skupščino, da bo odgovoril na Pavličevu interpelacijo o razpustu Prosvetne zveze ter o protizakonitem postopanju orožništva v Zidani.

Občni zbor glavne kmetijske in nabavljalne zadruge

Belgrad, 27. marca. I. V vseučiliški dvorani je bil danes tretji redni občni zbor Glavne kmetijske nabavljalne zadruge. Občni zbor je otvoril predsednik zadruge Vojta Grgjevič. Poročilo o delovanju Nabavljalne zadruge je podal upravnik zadruge Zivanović, ki je v svojem daljšem poročilu med drugim izjavil, da je danes zadruštvo v naši državi močan pokret. Število zadrug, ki so članjene v tej zvezi, je znašalo koncem 1922. leta 1018. V centrali in raznih okoliščinah je bilo lani prodanega raznega blaga za 20.265.278 Din. V zvezi je bilo lani članjenih 551 članic z 923 deleži v znesku 922.000 Din. Po tem poročilu se je razvila krajša debata, nakar so bili izvoljeni še nekateri člani v odbor zveze. Pred zaključkom obnove zborna je predsednik Grgjevič zavrnil vse napade, ki jih je danes proti njemu naperil v narodni skupščini poslanec Avramović.

Radi izgrediv, ki so se sneli po končanem obnem zboru Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug dogodili v hotelu London, je policija aretirala 9 akademikov, članov Akademikega društva »Selo«, med njimi predsednika tega društva.

Proračun Belgrada

Belgrad, 27. marca. I. Na snodnji seji občinskega odbora belgradske občine je bil izglasovan proračun za novo proračunsko leto, ki znaša, kakor znano, 362.000.539 Din. V novem proračunu je podpora za narodno gledališče v Belgradu znana za 100.000 Din, določena pa je podpora za sokolska društva v znesku 100.000 Din. Kredit za odborniške dnevnice je povečan za celih 200.000 Din, tako da znaša ta postavka sedaj 600.000 Din.

Zagrebiška vremenska napoved: Oblačno, počasi se bo zjasnilo. Precej stalno in nekoliko topleje.

Dunajska vremenska napoved: Nobene bistvene spremembe dosejanega vremena. Morda bo ponekod bolj oblačno.

ne teže za takimi cilji in ne poskušajo uniformirati svojega prebivalstva. Nasprotno, njihova moč je v tem, da asimilirajo razne elemente na ta način, da nobeden izmed teh elementov ne izgubi svojega lastnega genija ne svoje posebne oblike. Istega mišljenja je tudi sir Austin Chamberlain, ki je na isti seji Društva narodov pokazal vzgled Skotske, ki je sicer po personalni uniji, državnim edinstvom in skupnim parlamentom zvezana z Anglijo, vendar ohranila svojo posebno notranjo ureditelj, katere se v njejmer ne razlikuje od najširše samouprave s pridviki bodisi avtonomije ali federacije.

Delokrog novodobne države

Je pa še drug važen razlog za avtonomistično ali federalistično ureditelj novodobne države. To je posledica dejstva, da moderna država prevzemlje vedno večje število in obseg poslov. Enotna centralistična država je mogla živeti in delovati, ko je obseg državne delavnosti bil mnogo ožji ter v glavnem omejen le na sodostvo in pa narodno obrambo. Danes, ko država vsaki dan vse globlje posreduje v zasebno socialno in gospodarsko življenje, je potrebna mnogo bolj uvaževati krajevne razlike in individualne lastnosti, katere so v vsaki državi in katere je treba uvaževati ter se na nje ozirati.

Jaz in moji prijatelji smo se prepričali, da je bila storjena velika napaka, ker že l. 1918 nismo na ta način ureditelj države, in da je v tej napaki glavni vzrok največje bolezní in zlega, ki nas danes v našem narodnem življenju mučijo. Zato smo smatrali za vprašanje naše vesti, to javno izreči. Posebno pa smo smatrali, da ni dobro, ker se o teh stvareh govori izven parlamenta in v raznih opozicijskih deklaracijah. Bili smo mnenja, da je potrebno, spregovoriti o tem tudi v parlamentu, da se to vprašanje razpravlja tudi na tem najbolj pekljenem kraju, in sicer v javni, temeljito, resnično, brez strasti in sovrašnja. To smo storili z našo deklaracijo, globoko prepričani, da nam bo prihodnost dala pravico, da naša država postane prava država.

V idejah, izraženih v naši deklaraciji, vidimo umredek naše države. Pozivamo vse, ki so prišli do istih sklepov kakor mi, da nas podpirajo pri našem delu za napredek naše krajevine dugo-slavije.

neom moštv in Trbovljah, kakor hitro bo zbral potrebne podatke. Poslanecem je bila sporočena tudi zahteva pravosodnega ministra glede izročitve nekaterih narodnih poslancev sodišču. Ta zahteva se odstopa imunitetnemu odboru. Skupščina je nato odobrila enomesečni dopust poslancu Avramoviću radi delovanja za ustanovitev banovinskih zadrug za kmetijske kredite. Med prošnjami in prilozhbi, ki so bile prebrane na današnji skupščinski seji, je tudi prošnja Zveze banovinskih uradnikov v Ljubljani, ki prosi za 50% popust na železnih za banovinsko uradništvo. Predsednik dr. Kosta Kumanudi je nato izjavil, da se je ob priliki čitanja interpelacij pozabil prebrati interpelacijo poslanca Avramoviča na kmetijskega ministra o delovanju Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug. Dr. Avramović zahteva za svojo interpelacijo nujnost in jo je vložil radi preiskave. Rafji večer se je namreč vrnil v Belgradu občni zbor Glavne zveze srbskih kmetijskih zadrug, na katerem je bila napadena tudi narodna skupščina. Ob tej priliki so bile tam izrečene tudi besede, da se ne bodo držali več svetopisemskega izreka: »zob za zob, oko za oko, ampak dežve: kdor mi izdere zob, temu bom odtrgal celjst. V dvorani je nastalo med srbskimi poslanci medsebojno prekanje. Slišali so se glasovi: »Ni res, nihče ni tako govoril!« Snoci sta pod okriljem te zveze imela v hotelu Londona stesane z zadrugarji bivša narodna poslanca Vojta Lazić in Tupanjanin, kjer so padali razni protidržavni vzkliki. Zato poziva Avramović kmetijskega ministra, da čimprej odstrani to zeleno internacionalo in odredi anketo proti upravniku te zveze Voji Grgjeviču. Dr. Kosta Kumanudi je nato predlagal, da se zakonski osnutki o prenosu premoženja sokolskega društva »Dušan Silni« na sokolsko društvo Belgrad-matica pošlje v pretrés istemu odboru, ki proučuje zakonski osnutek o gasilstvu in fizični vzgoji naroda, kar je skupščina odobrila.

Dr. Kumanudi je nato zahteval, da se preide na dnevni red: na pretrés zakonskega osnutka o spremembah in dopolnitvah posameznih določb agrarnega zakona. V dvorani je večina poslancev vpila: »Gremo na dnevni red! Gremo na dnevni red!«, nakar je dr. Kosta Kumanudi nadaljeval: »Ker sta pa tako predsednik vlade kakor tudi kmetijski minister zaposlena pri proračunski razpravi v senatu, zaključujem današnjo sejo in bom prihodno z istim dnevnim redom sklical pismeno.« Proti zaključitvi današnje seje so poslanci burno protestirali in godrnjaje zapuščali skupščinsko dvorano.

Otvoritev svetlega leta

Rim, 27. marca. Z. V baziliki sv. Petra, kakor tudi v drugih tih bazilikah v Rimu je bila prebrana bula sv. Očeta, s katero otvarja papež sveto leto.

Novo volitve v Grčiji?

Atene, 27. marca. Z. »Estias javlja iz vladnih krogov, da bo v Grčiji eventualno prišlo do ponovnih volitev, na katerih bo vlada z ljudsko stranko lahko dobila absolutno večino. Na ta način se boče vlada rešiti obstrukcije liberalne stranke. Isti list opozarja liberalce, da naj prenehajo z obstrukcijo tudi v slučaju, če bi se volitve ne vršile.

Huda eksplozija

London, 27. marca. tg. V rudniku Gateshead v bližini Newcastleja je prišlo danes pri čistenu plinske naprave v glavni ulici do hude eksplozije, radi katere je bilo ubitih 7 oseb, 20 pa je bilo deloma hudo ranjenih. Eksplozija je bila tako huda, da so se porušile stiri hiše in pokopala pod seboj več prebivalcev. Najhujše rane so dobili nekateri brezposelní, ki so na cestí opazovali delo. Policija in gasilci so se trudili več ur, da so mogli priti do ranjenih in mrtvih pod razvalinami hiš.

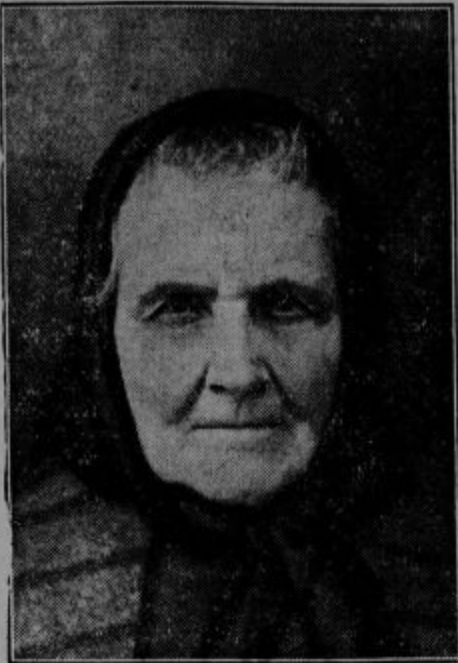
Kdo zažiga parnike

Pariz, 27. marca. Z. Vsi današnji listi pišejo v senzacionalnih člankih o preiskavi radi požara na francoski ladji »Atlantique«. Oblasti so zvedele, da je v Londonu nek človek, ki ni angleški državljan, skušal mesec dni pred požarom nagovoriti nekoga angleškega brezposelnega poljskega delavca, da odide v Francijo, kjer naj položi na ladjlo paket. Vsa ostala navodila bo dobil pozneje. Ta neznanec je obljubil bil delavcu, da se mu ne bo ničesar zgodilo, da bo lahko zapustil ladjlo povsem svobodno. Dodal je še, da če zgori velika ladja, to ni nevarno, ker pri tem dobijo brezposelní delavci zaslužek. Podrobnosti te afera se niso znane. Listi so mnenja, da obstoja mednarodna organizacija, ki ima nalogo, zažigati velike parnike.

† Gospa Jožeta Kratnar

Kamnik, 27. marca.

Kar nenadno se je davi razširila po Kamniku vest, da je sredi ob 9 zvečer v 83. letu starosti umrla gospa Jožeta Kratnar, posestnica na Sutni. Sicer je bila gospa Kratnarjeva že

teden dni hudo bolna, vendar je bil vsak, kdor je poznal njeno izredno krepko in trdno naravo, prepričan, da bo premagala tudi to bolezen.

Gospa Jožeta Kratnarjeva je bila rojena l. 1851. v Kamniku. S svojim blagim soprogom Gregorjem, ki ji je umrl leta 1923 po 47-letnem zakonu, sta iz skromnega začetka z veliko pridnostjo in delavnostjo dvignila svojo obrt in trgovino in si ustvarila udoben dom. Imela sta 11 otrok, od katerih jih je 7 umrlo v rani mladosti.

Gospa Kratnarjeva je bila vse svoje življenje vzor delavne, energične in pridne gospodinjice. Kljub svojim 82 letom je še vedno sama vodila vse gospodinjstvo, ki ga je imela skupno s hčerkami. Zanimala se je še vedno za dnevne dogodke in je vsak dan prebrala vse naše časopise. Telesno tako krepki in postavni gospe ne bi nihče prisodil toliko let, pa tudi še ne osiveli lasje niso kazali, da bi imela že 8 križev na hrbtu. Na svoj godovni dan se je nekoliko prehladila in zavrtna hripa jo je v enem tednu položila na mrtvaški oder. Pokopali jo bodo v tork ob 16. Zapuščča žalujejo hčerki Marijo, ki je učiteljica v Kamniku in Fani, ki je uradnica na kamniški davčni upravi ter sina Franca, upokojenega višjega davčnega upravitelja in župana mesta Kamnika.

Blagi pokojnici večni pokoj, hudo prizadetim žalujočim pa naše iskreno sožalje!

Adria prasek je boljši

Zajčja tragedija sredi Ljubljane

Ljubljana, 27. marca.

Pod Rožnikom je do nedelje živel zajec, ki mu ni bilo mnogo do ljubljanske promenade in tudi najnovejši zanimivosti Ljubljane ga niso mnogo zanimali. Živel bi mirno po rožniških gozdovih in parkih, objedal mlado drevje in nagajal mestni vrtnarji — ko bi ne bilo teh neprijetnih nadležnežev, namreč razvajenih psov mestnih gospodov, gospa in gospodičen. Ti so mu grenili brezskrbno življenje. Nešteto krat je moral ubogi zajec preteči velike razdalje, da je ušel raznim »dakljem«, »ptičarjem«, »volčjakom« in drugim modnim psom. Do nedelje si je še vedno rešil življenje. V nedeljo dopoldne pa ga je dohitela usoda.

Uboga zajčja je izslede v nedeljo dopoldne močan pes volčjak. Prišel ga je preganjati, toda pes ni bil samo hiter, bil je tudi majhen lovski strateg. Ni podil zajca proti goščavi, kjer bi se mu lahko zmazal, temveč proti mestu. Pes je bil viden mesta in tlakovanih ulic, zajec pa ne. Ubogi zajček je v velikih skokih dirjal skozi Nunsko ulico na tlakovani Kongresni trg. Pred Filharmonijo pa ni vedel kam. V Stolbi je zagledal steber in se tega se je ustrašil. Skočil je nazaj mimo psa, ki seveda ni hotel zaostati in ga v pravi lovski navdušenosti podil navzgor proti nunski cerkvi. Nemara bi ubogi zajec res ušel nazaj v blažene rožniške goščave, če bi zavil le malo bolj na levo v Nunsko ulico, ampak zajec se je zaletel naravnost proti nunski cerkvi in prav tedaj je naneslo, da se je vsul iz cerkve trop deklic, ki so med veselimi čebljanjem odhajale od službe božje. Neumni zajec je videl v deklicah novega sovražnika, zadaj je čutil psa — kam naj se obrne! Odskočil je, toda naravnost pod tramvaj. Tlak na Kongresnem trgu je porodečla zajčja kri in konec je bilo enega zajčjega življenja. Pes je bil pametnejši in je počakal, da je tramvaj opravil svoje delo, potem pa hitro pograbil še vroče zajčje telo in ga odnesel kdo ve kam. Ljudje so nekaj kričali za njim, kaj pa so kričali, pes ni razumel. Divja dirka z zajcem je bila končana. Na promenadi so govorili še četrte ure o tej zajčji tragediji, pa tudi to je kmalu prenehalo. Življenje gre hitro in hitro mine, zajčje življenje pa še posebno.

Slabo se je obneslo

Metlika, 26. marca.

Gori v Berčah so velike kleti polne dobre kapljice. Kupca čakajo. Pa so se oglašili oni večer kupci pri »Selerju«. Seveda tak čas, ko so vedeli, da gospodarja ne bo blizu. Prav dobro so si postregli, ker so si imeli s čim. Saj v tisti zidnici dobijo vsi tudi kaj drugega, ne samo božjo kapljico, tako da človek tam notri lahko za par ur pozabi težave in skrbi tega sveta.

Stanje je veliko in sestoji iz dveh kleti. V prvo klet so vdrl ekolo vrata, v drugo pa skozi strop. Koliko so odneali vina, se ne bo dalo lahko ugotoviti, ker so sodi veliki, in kdo ve, koliko ravno je kateremu manjkalo. Posegli so pa tudi po tropinovcu. Za »rakijo« jim je bilo najbrž več ko za vino. Zganja so odneali do 80 litrov. Malo preveč... Toliko preveč, da so bili njihovi sledovi preveč globoki, ker so jih izdali.

Tam gori neke na »Vlaškem« so že našli eno odnešeno tridesetlitrsko steklenico. Glavni tišek je že v rokah, drugi se bodo pa že tudi kmalu našli.

Pevski koncert v Podpeči

Pevski zbor iz Borovnice je priredil dne 26. t. m. v Gas. domu v Borovnici pevski koncert, na katerem je pel v moškem zboru pesmi skladateljev Vodopivca, Nedveda, Vande, Hajdriha, Jereba, Ipavca in Zajca, v meš. zboru pa Premrove, Laharnarjeve, Vodopivčeve, Kimovčeve, Klemenčičeve in Flašmanove. Vsak skladatelj je bil zastopan z eno pesmijo.

Zbor ima nekaj nad 30 pevk in pevcev. Zbral se je šele pred nekaterimi meseci in je bil ta koncert eden prvih njegovih nastopov vobče, izven doma pa sploh prvi.

Glasovno je zbor dosti krepk, ima dosti visok sopran, ki se mu alt prav polno stavi vsak hip ob stran, med tenorji ima celo nadpovprečno dobro moč, prav tako so basi polni in je med njimi večkrat zazvenel dober baritonist, ki je tudi sam s spremljevanjem zbora odpel dve tri pesmi.

Sporod je bil povečini dobro odbran, obsegal je pesmi, ki zvane in gredo v ušesa in tam tudi ostanejo. Je to važno zlasti za mlade začetniške zборе, ki se jih drži rada še prerabla disciplina, nervoznost in kričavost, ki je posledica obeh prvih nerednosti. Vendar je harmonija in intonacija včasih trpela, in sicer bolj v moškem ko v mešanem

zboru, ker so zlasti prvi basi kaj radi zašli v okta-vo s prvim tenorjem in tudi sicer niso dosti enotno držali se svoje poti. Te treba pri vajah še posebno držati, da se primerno vberó. Vobče so pesmi še dosti zvenele, za začetek celo prav dobro. Naj pa pevovodja zahteva točnejšo ritmiko, pravilno izreko, ki zlasti v zlogih »polglasnikom« (sem, pešem i. dr.) in trdim l-om zelo moti. Da se ritmu tuintam zaziblje, je kaj razumljivo pri mladih zborih. To zlasti še, če so v mladih rokah. In netočna ritmika harmonijo moti, prav tako, kakor če intonacija ni čista. Prav dobro de tudi, če zbor dinamično primerno podčrta. Naj pevovodja nič ne popušča in na vsak način zahteva tudi višjega petja, kjer je to prav.

Koncert je vobče prav dobro uspel. Zanimanje je bilo tako, da so domačini in bližnji sosedje (Prešerčani) popolnoma napolnili dvorano. Mlade pevke in vneti pevci smejo biti ponosni na svoj prvi uspeh, to še zlasti zato, ker je bilo o tem koncu v zadnjih letih tako presneto malo petja.

Pa bo kmalu bolje. Kakor čujemo bodo kmalu nastopili Prešerčani s svojim zborom, Borovničani nameravajo pa doma nov koncert že kar v prvem poletju.

Na Storžiču okradeni turisti

Iz Kranja se je v petek zvečer namenilo proti Storžiču sedem dijakov. Fantje so v petek zvečer prenočili pri Krničarju, v soboto jutraj pa so se odpravili naprej v kraljestvo Storžiča do koč v Javorniku. Hoteli so oba praznika preživeti v gorah. Trije izmed njih so se podali tudi na vrh, dočim so ostali drugi v bližini koč. Imeli so s seboj dovolj odev za prenočitev v koči, okrbljeni so bili tudi s prehrano za dva dni.

V soboto dopoldne med deveto in deseto je dijak obiskal neznanec, oblečen kot lovec. Snel je puško dvocevko, psa in daljnogled. S fanti ni hotel nič govoriti, marveč je samo opazoval, kaj imajo dijaki s seboj. Tudi ni hotel na prošnjo posoditi daljnogleda. Popoldne okrog petih so vsi dijaki odšli nabirat drva. Odstranili so se od koč komaj za pet minut, ko je neznanec v družbi tovariša vdrl v koč, izrazil moment, ko ni bil nihče prisoten. Roparja sta odnesla štiri nahrbtnike z vso opremo, jedili, posodo in odejami. Roparja sta nato ušla po Storžiču navzdol in sta v sredi poti srečala Staniča in njegovo sestro iz Kranja. Ta dva sta dijakom pripovedovala, da sta roparja nesla s seboj vsak po dva nahrbtnika. Nista pa prišla do Krničarja, marveč sta zavila proti Sv. Lovrencu. Par minut po

izvršeni tatvini sta prva prišla h koči dva dijaka, ki sta takoj opazila tatvino nahrbtnikov in sta klicala tovariše skupaj. Vsi so se zelo prestrašili, zasledovali so sicer roparja, vendar pa se je vsak bal oboroženih neznanec. Vsako zasledovanje je bilo brezuspešno. Ker dijaki niso imeli odev in živil, so se v soboto zvečer odpravili domov. Drugo jutro so tatvino naznanili orožništvu v Predvoru. Zasledovanje obeh roparjev bo gotovo poteklo uspešno, ker so podani dobri sledovi. Kar pa iz tega roparskega slučaja sledi, je utemeljena bojazn, da turisti v Storžiču, ki doslej niso poznali tatvin in so še drug drugemu pomagali, ne bodo več brezskrbni v kočah in se mora tako ropanje v kali zatreti.

Rumeni zobje kadilcev

Po dolgem iskanju sem vendar enkrat našel pravo sredstvo za svoje zobe. Ze po trikratni uporabi sem dobil bleščečo bele zobe, vzile temu, da so bili od kajenja ružavi in nelepi. Odslej ne bom uporabljal ničesar drugega, kakor "Chlorodont". P. Toniažič, M... Zahtevajte zato samo pristo Chlorodont zobno pasto, tuba Din. 8.- in Din 13.-, ter zavračajte vsak nadomestek.

Kako delajo špekulanti s hranilnimi vlogami

Stranke vračajo posojila, knjižice pa ne dobe — Prva kazen

Ljubljana, 27. marca.

Razkritja o nečednih in brezvestnih špekulacijah z vlogami malih ljudi in sleparije s hranilnimi knjižicami so povsod, zlasti na deželi, vzbudili največje zanimanje in pozornost. Ljudje so res v stiskah za denar in te stiske so brezvestneži porabili, da so si začeli polniti svoje drugače prazne denarnice. Čudno je to, da imajo ti špekulanti vedno velike vsote na razpolago, dočim je drugod za denar največje pomanjkanje. Pojavili so se privatni oderuhi kot svoje stare čase, ko je na deželi kraljeval oderuh, ki je za visoke obresti in naturalne dajatve posojal našemu postenemu kmetu denar in so taki oderuhi živeli po vseh večjih krajih ter imeli skorajda vse kmetije pod svojo oblastjo. Oderuh, ali kakor mu tudi pravijo »zele-naš«, je imel ogromne vsote intabulirane na raznih zemljiščih in je ob ugodni priliki pogajal lepe kmetije na boben.

V sedanjih razrvanih gospodarskih prilikah so se pojavili prav taki in še brezvestnejši oderuški tipi. Ko so ljudje v mestu in na deželi čitali prva poročila o manipulacijah špekulativov s hranilnimi knjižicami, so se začeli oglašati pri oblasteh in prositi za intervencijo. Žal borba proti tem oderuhom še ni pokazala pravih pozitivnih uspehov. Nekateri oderuhi so sploh postali še predrežniji. Tako je neka ljubljanska stranka, ki ji je špekulant preskrbel posojilo na hranilno vlogo, pohitela te dni k njemu in ga vprašala: »Kje je moja hranilna knjižica? Oderuh ji je cinično in suhoparno odvrnil: »Ne vem. Tam v Zagrebu jo iščite!«. Stranka: »Zahtevam knjižico nazaj! Vrnem vam takoj dano posojilo!«. To pa ne! Rok vrnitve je točno določen v pogodbi. Ob določenem roku prinesite denar in dobite knjižico!... Odpravil je stranko, ki pač ne bo mogla drugega napraviti, kakor da bo ob določenem roku vrnila posojilo. Če tega ne stori, se bo pač obrisala za svojo vlogo, na katero bi lahko drugod dobila veliko ugodnejše posojilo. Neki oderuh si je računal 10% obresti in 900 Din provizije ob nominalne vrednosti 45.000 Din. So celo špekulanti, ki so strankam zaračunavali obresti ob nominalne vrednosti vloge, dočim so dali na vlogo posojilo do 30%.

Oblasti sicer sedaj pazno zasledujejo vsako gibanje teh oderuhov, toda do pravih in rigoroznih kazni ne bo prišlo, kakor je videti. Zveza regulativnih hranilnic se je že pred tednj obrnila na banko upravo, da bi preprečila te brezvestne špekulacije. Doslej še ni bilo temeljitejših remedur. Tudi na državno tožilstvo so bile podane ovadbe, brez pozitivnega uspeha. Poznamo špekulanta, ki se kar norčuje iz svojih upnikov in se baha: »Saj imam denarja kot čepin, toda vam še ne bom plačal!«. Mestni magistrat kot obrtna oblast sedaj budno zasleduje poslovanje špekulativov s hranilnimi vlogami. Izrekel je že prvo denarno kazen. Neki ljubljanski špekulant je bil od magistrata kaznovan z globo 6000 Din. To je sicer najvišja kazen, ki jo more izreči obrtna oblast po določilih obrtnega zakona. Zanimivo je, da je dotični špekulant svoje podjetje registriral pri obrtni oblasti kot »Trgovina z mešanim blagom«. So pač za njega hranilne vloge pestro mešano blago!

Na sodišču teče preiskava proti nekemu špekulantu, ki je ovaden zaradi oderuštva. Rezultat pač še ni znan. Upati je, da bo državno tožilstvo ukrenulo vse, da pridejo ti brezvestni oderuhi pod paragraf.

Kakšne pogodbe so podpisovali vlagatelji za posojila? To je zanimivo in zelo značilno. Splošno vsi pravniki trdijo, da so te pogodbe bile sklenjene contra bonos mores! Objavljamo v naslednjem vsebino neke take pogodbe, ki je bila nedavno sklenjena med lastnikom vložne knjižice Prve hrv. štedionice v Zagrebu in posredovalcem za posojilo.

Spodaj podpisani s tem potrjuje, da sem danes sklenil sledečo posojilno pogodbo in sicer:

V (posredovalec) mi imate preskrbeti posojilo v znesku 11.250 Din za dobo od tri mesece (doslovno) to je do 15. maja 1933. Iz naslova obresti Vam plačam 10%, ki so plačljive trimesečno v na-

prej. V kritje te posojilne glavnice od 11.250 Din izročam Vam kot ročno zastavo mojo vložno knjižico Prve hrvatske štedionice Zagreb št. 298.556 v iznosu Din 45.000 z besedami: štiridesetpet tisoč ter izjavljam, da od danes naprej do vrnitve meni danega posojila nisem upravičen s to hranilno knjižico kakorkoli razpolagati.

V kolikor bi Prva hrvatska štedionica Zagreb prišla vsled današnjih finančnih neprilik v zastoj, da bi delno ali v celoti propadla, pooblašcam Vas odnosno Vašega posojilodajalca že danes, da v tem slučaju zamorete to kot v ročno zastavo Vam izročeno vložno knjižico na katerikoli način vnovčiti, da s tem pravočasno obračunate Vaš oziroma Vašega posojilodajalca zahtevek, dočim mi imate preostanek vrniti.

S to ročno zastavo Vam izročeno knjižico lahko prostovoljno razpolagate, lahko isto eskomptirate ali lombardirate, toda posojilo dajalec je dolžan dne 15. maja 1933 ob vrnitvi posojila 11.250 Din izročiti mojo vložno knjižico Prve hrvatske štedionice Zagreb v znesku 45.000 Din.

V slučaju inflacije obvezujem se Vam vrniti od Vas oziroma Vašega posojilodajalca dani znesek v današnji dinarski valuti po kurzu v Zürichu. Za Vaše posredovanje tega posojila Vam priznam 2% od nominalne, kateri znesek si ob izvršitvi tega posojila lahko zaračunate.

V slučaju spora je merodajno nepriznivo razsodišče obraniškega suda Zbornica za trgovino in obrt in industrijo v Zagrebu.

Z odličnim spoštovanjem. Nato je pripis: Z vsebino gorenjega dogovora se popolnoma strinjam. Sledi podpis posredovalca.

Za danes toliko v vednost javnosti. Potrebno bi bilo, da vsi budno zasledujemo poslovanje teh pijavk našega gospodarskega življenja. Pristojne oblasti pa naj čimprej ukrenejo vse, da zajeze te brezvestne špekulacije.

Lepo suščevo vreme

Ljubljana, 27. marca.

Marček, po domače sušec, po Vodnikovu brezen rad rep zavija. Tako trde vremenarji. Letos nas je sušec s svojim vremenom splošno presenetil. Pravi, da tako lepega marčevega vremena že desetletja ni bilo. Skoraj se bo uresničil star rek: »Kakršno vreme na dan 40 mučnikov, tako bo 40 dni.« Štirideseti mučniki so bili 10. marca. Takrat je bilo lepo vreme. In mučniki sedaj registrirajo lepo vreme z malimi izjemami. Tudi Gregor je bil lep. Dalje pravijo naši stari kmečki ljudje: »Jože lep, Marija lepa.« Tudi to je bilo. Na poljih že veselo prepevajo škrljanci, pa tudi že prve lastovke so se pojavile v okolici. Kajti pravijo: »Pomladanska Marija pripelje lastavice v deželo, jesenska pa jih odpelje.«

Letošnje marčevo vreme je bilo prav zanimivo. V Ljubljani in okolici v splošnem ni snežilo. Samo v ponedeljek 20. t. m. je mrzel sever s planin prignal val snežink, ki so se v hudih vrtnicah sukale nad okolico tja do Krma. Doslej je bilo v marcu 91,2 mm padavin. Deževalo je. Najhujši naliv je bil 20. marca popoldne, ko je padlo 30,1 mm dežja. Prav zanimiv naravni pojav so nekateri opazovali v ljubljanskega Gradu. V dnevih, ko je razvajala najhujša burja z brzino 50 km na uro, se je dvignil nad Grintovcem velikanski snežni steber. Visok je bil gotovo do 500 m. Steber se je na vrhu razpršil v pravicato zastavo na obe strani. Prav zanimiv vremenski pojav je bil tudi pretekli petek. Snežni obroč se je ovil naokrog Ljubljane in okolice. Zjutraj so vsi vlaki z Dolenjskega, Notranjskega in Gorenjskega, kakor tudi iz Maribora odnesmo Zagreba prihajati z močno zasneženimi strehami. V marcu je bila letos prav povojna temperatura. Najvišja temperatura +18,2°C je bila 16. marca.

Lanski marček je bil izredno snežen in mrzel. Neprestano je snežilo. Po nekaterih krajih ga je lani, namreč 42 cm. Najvišja temperatura je bila padlo do 1,50 m. Največ snega je padlo 12. marca lani v marcu +12,8°C, najnižja pa 1. marca. Takrat

Gostovanje mojstra Bogoljubova

Ljubljana, 27. marca.

V petek zvečer je priredil Ljubljanski šahovski klub v kavarni »Evropa« simultanko, na kateri se je boril mojster Bogoljubov proti 39 ljubljanskim šahistom. Rezultat je za Ljubljano dokaj časten, saj je mojster Bogoljubov na simultanki, ki se je končala okrog triletri na eno, izgubil 8 partij, 6 remiziral in dobil 25. Na praznik popoldne je Bogoljubov igral z našim velemojstrom dr. Vidmarjem,

ki je dobil 3 partije, izgubil eno in remiziral 4. Okrog pol štiri se je začel brzoturnir, katerega se je udeležilo 11 najmočnejših ljubljanskih šahistov, ki so bili pripravljeni vzeti nase to sicer mučno tekmovanje. Ker mora pri brzoturnirju igrati vsak igralec z vsakim, je bilo vsega skupaj 11 kol. Kljub temu, da je treba pri brzoturnirju napraviti na vsaki deseti sekund eno potezo, je turnir vendar trajal do 7 zvečer. Zmagal je Bogoljubov z 10 točkami. Naš šahist Lj. Furlani, ki je pri tem turnirju dobil drugo mesto, z 9 točkami, pa je porazil Bogoljubova. Po večerji sta igrala velemojstra Bogoljubov in dr. Vidmar še deset partij, od katerih je dobil Bogoljubov 5, dr. Vidmar 3, neodločeni pa sta ostali dve partiji. Končni rezultat se je popolnoma izenačil: imela sta vsak po 6 dobljenih, 6 izgubljenih in 6 neodločenih. Upamo, da bo aginji Ljubljanski šahovski klub ta uspeh izrazil in kmalu nudil ljubljanskim šahistom kako podobno senzacijo.

Lojze Adamič ob slovesu

Ponarejene njegove izjave

Ljubljana, 27. marca.

Obisk slovensko-ameriškega književnika Louisa Adamicha, Lojzeta Adamiča, v domovini, je vzbudil pri nas mnogo polemik v javnosti in ostrih sprov zaradi načel, ki so jih vzbudile nekatere njegove izjave. So pa vmes tudi izjave, za katere Adamič sploh ni vedel. Prevajalci, ki so prevajali njegove potopise iz »Harpers Magazine«, niso dostikrat razumeli skladnosti angleškega jezika in so prevajali bolj od črke do črke, kakor po smislu, zato je bil prav za prav ves znani članek Otona Zupanciča zgrajen v bistvu na neki izjavi Adamiča v Dubrovniku, ki ima v pravilni slovensčini drug smisel, kakor v angleščini. Ne glede na to, da je Adamič živel dolgo časa izven domovine in da so mu bili naši problemi, zlasti novejši, neznan, je vendar imel Adamič toliko zdravega občutka, da je povsod nastopal taktno, in so ves spor okrog njega povzročili ali nepoučeni ljudje ali pa taki, ki so imeli interes na izrabljanju njegovega ugleda. Včeraj, ko se je Adamič odpeljal iz Ljubljane proti Trstu, ga je grenilo pri slovesu marsikaj. Doživel je v Jugoslaviji dosti lepega, toda tudi nekaj neprijetnega. Za njega, ki je viden ameriški razmer, je bilo nekaj čudnega, ko so krožile po vsej državi umetno razmožene njegove izjave — ki jih on nikdar nikoli podal ni.

Včeraj popoldne se je odpeljal Louis Adamič v Trst, odkoder se odpelje s parnikom »Saturnia« v Ameriko. Na kolodvoru se je poslovil od male skupine slovenskih književnikov, s katerimi je prišel tukaj v stik. V Jugoslaviji je bil 11 mesecev. Prepotoval je vso državo. Umevno je, da sta mu bili najbolj všeč njegova domovina Slovenija in pa Ljubljana. Največ pisanega človeškega vrveža, največjo mešanico ljudi, tipov in rastočega življenja, zlasti v etnološkem in etnografskem oziru pa je videl po svoji lastni izjavi v južni Srbiji.

Enajst mesecev je zadoščalo, da je Adamič spoznal v bistvu vso državo in ves njen ustroj. Njegovi kvečki so polni gradiva o Jugoslaviji. Gradivo je pozitivno, pa je seveda vmes tudi negativno, kar je pač razumljivo pri pisatelju njegovega obzora in njegovega večjega reporterskega pogleda. V Jugoslaviji je dovršil svojo najnovejšo knjigo: »Planota v temi« in ima že pogodbo v žepu ter izide ta njegova knjiga tudi v slovensčini in srbohrvaščini.

Kot Američan, viden ameriških običajev, pa je doživel še nekaj, za kar mu je bilo lahko dati odgovor v Ljubljani. Na vprašanje tukajšnjih časopisnih poročevalcev, ali ima še kaj pripomniti k razmeram v Jugoslaviji, je odgovoril:

»Kot Američan in kot gost, zlasti pa še bolj kot član Guggenheimove fundacije, ne morem govoriti o notranje-politični situaciji in ne morem podajati nobene izjave o nobeni državi, v kateri se trenutno mudim.« (Guggenheimova fundacija je namreč v tem oziru zelo stroga.) Adamič je nadaljeval: »Neki listi v Jugoslaviji so ponatisnili neko mojo izjavo, ki jo je »Vreme« sprejelo iz Splita. Izjavljam vam, da o tej izjavi nisem jaz vedel nič, dokler me niso moji znanci v Zagrebu opozorili nanjo. Take izjave nisem jaz nikdar nikomur dal in sem vsakemu poročevalcu, ki je pozneje prišel k meni, izjavljal tako, kakor izjavljam tu vam. Zaradi tega falsificiranega intervjuja sem se moral sam opravičiti pri ameriškem konzulu v Zagrebu. Preklicati pa tako zelo razširjeno in razmoženo intervjuja zaradi razmer nisem mogel. Do sedaj ne.«

Kakor njegova knjiga »Planota v temi«, tako izide tudi njegova najnovejša knjiga, ki je namenjena pisati o Jugoslaviji, hkrati v New Yorku in v Londonu. Na svojem potovanju po Jugoslaviji se je Adamič seznanil s številnimi ljudmi in skoraj vsi so bili z njim prijazni ter so mu šli na roko. Tem se ob slovesu zahvaljuje in se po časopisju opraviča, da se ni mogel posebno oprustiti. Oba, Adamič in njegova gospa, pa sta pod tako silnim vtisom po obisku v domovini, da sta obljubila čimprej zopet obiskati staro domovino.

je vladal hud mrz ter je termometer tega dne kazal —14,4°C. Leta 1931 je bil marec prav tako snežen. Padavin je bilo 141,9 mm. Splošno pa tega leta ni bilo hujšega mraza v marcu. O letu 1929, ko je bila najkatakstrofnejša zima, omenimo samo, da je bilo v marcu takrat še do 2 m snega.

Letošnje lepo marčevo vreme prav močno pospešuje poljska dela. Naš kmet z radostjo zre v letošnjo dobo in računa, da bo letos letina prav dobra.

Ljubljana

Kaj bo danes?

Drama: »Krog kreda«, Red C.
Opera: »Samson in Dalila«, Red A.
Kino Kodeljevo ob 20: »Zadnji dnevi Pompeje«. Znižane cene.
Nočno službo imajo lekarne: mr. Bahovec, Kongresni trg 12; mr. Ustar, Sv. Petra cesta 78, in mr. Hočevar, Celovška cesta 34.

Za hranilno knjižico

prodaj poltovorni avto CITROEN, od katerega je plačana celoletna državna in mestna taksa za Din 12.000.—. Polzve se v pisarni

Kongresni trg šte. 2, desno.

Občni zbor zadruge Novinarski dom. V ponedeljek popoldne se je vršil občni zbor zadruge Novinarski dom, ki je polagala račune za drugo poslovno leto. Vodil ga je tov. A. Železnikar, ki je podal obsežno poročilo o doseganju delovanju zadruge in posebno omenjal prizadevanje za pridobitev stavbne parcele. Tajniško in blaginjsko poročilo je podal tov. Prunk. Iz poročil posnemamo, da je število članov zadruge naraslo od 55 na 72 s 94 deleži. Premoženje zadruge dosega po dveh letih njenega poslovanja že znatno vsoto 114.000 Din. Poročilo o akciji za pridobitev parcele je podal tov. Prunk. Mestna občina je prepustila za zgradbo Novinarskega doma večjo parcelo ob Tomanovi ulici, za kar ji je bila izrečena zahvala. Po sprejetju revizijskega poročila, ki ga je podal tov. dr. Birska, je bil podan absolutorij in so se vršile volitve načelnstva in nadzorstva, pri katerih so bili izvoljeni v pretežni v čini stari odborniki.

Inženjersko zborovanje. V petek zvečer je bil v društvenih prostorih v Kazini redni občni zbor Zdrženja jugoslovanskih inženjerjev in arhitektov sekcija Ljubljana. Občni zbor je vodil predsednik ing. Mačkovec, ki je pozdravil zastopnika inženjerske zbornice univ. prof. ing. Kasala in ing. Tomažiča. Tajniško poročilo je podal ing. Bevc. Iz njegovih poročil posnemamo, da je v Sloveniji sedaj okoli 70 nezaposlenih inženjerjev. Na nekaterih strokah vlada nadprodukcija mladih inženjerjev, na drugi strani pa opažamo, da je pri nas zaposlenih mnogo tujecev. Društvo je s posebno spomenico nastopilo proti zaposlitvi tujih inženjerjev v naši državi. Društvo je izdelalo tudi razne pravilnike in predloge za preskrbo novega dela tako inženjerjem, kakor tudi delavstvu. Tajniškemu poročilu je sledilo blaginjsko poročilo ing. Pirca, knjižničarja ing. Završnika ter drugih odbornikov. Posebno važno je poročilo odseka za ceste, o čemer je poročal ing. Mačkovec. Na naših cestah se uporabljata po večini le dolomiti in apnenec, umestno pa bi bilo, če bi se poskusile tudi druge hribine. Iz drugih poročil je razvidno, da je društvo doseglo le malo uspehov glede zaposlitve brezposelnih inženjerjev. Ing. Zelenko pa je poročal, da manjka pri železniški upravi inženjerskega naraščaja. Sprejet je bil poročil, ki izkazuje 109.000 Din dohodkov in 117.000 dinarjev izdatkov. V odbor so bili izvoljeni: predsednik ing. Mačkovec, podpredsednik: ing. Josip Dedek, ing. Pehani, ing. Miklavc, ing. Platner, prvi tajnik ing. Bevc, prvi blaginjski ing. Pirc, knjižničar ing. Završnik, revizorja pa ing. Förster in ing. Skaberne.

Promet ob dveh praznikih. Vreme je bilo na oba praznika, to je v soboto in nedeljo številnim ljubljancem zelo naklonjeno. Izletnikov, ki so odhajali v soboto in nedeljo iz Ljubljane, je bilo ogromno. Na šentšpitski tramvajski progi so bili tjavami, ki jih je bilo 5 več kakor po navadi, stalno nabito polno. Toliko je bilo izletnikov na Šmarno goru. Nabito polni so bili tudi vsi avtobusi, ki so vozili v bližnjo okolico. Po Gosposvetski in Dunajski cesti, pa tudi po Dolenjski, Zaloški in drugih cestah v okolico je šla ob gotovih urah na oba dni kar stnina vrsta izletnikov pešcev. Samo z železnico pa se je odpravilo iz mesta ta dva dni nad 3000 izletnikov, ki so po večini odšli v oddaljenejša kraje. V smeri proti Kranju se jih je odpravljalo nad 1500, v smeri proti Kamniku nad 300, v smeri proti Notranjski okoli 200, na Dolenjsko pa nad 500.

Meso bo dražje. Iz krogov konzumentov smo prejeli, da skušajo ljubljanski mesarji dvigniti cene mesa in sicer za 1 do 2 Din pri kilogramu. Po zvišanih cenah že prodajajo meso nekateri mesarji. Mestno tržno nadzorstvo ni bilo o akciji mesarjev za zvišanje cen mesa obveščeno. Šel dotičnega urada bo moral pač ukreniti vse potrebno, da bodo ostale cene stare, kajti ni nobenega razloga za povišanje cen mesa, ker so cene klavne živine še vedno nizke. Doslej so bile cene mesa: prvotno 8 do 10 Din, drugotno 6 do 8 Din in tretje vrste 5 do 6 Din.

100-letnica rojstva hrvatskega skladatelja Ivana pl. Zajca bo nekoliko post festum proslavilo pevsko društvo »Ljublj. Zvon« a cerkvenim koncertom v ponedeljek, dne 24. aprila zvečer v frančiškanski cerkvi. Izvajalo bo Zajčev oratorij »Obe naše in kantato »Uskrsnute Isusove«, oboje za soli, mešan zbor, orkester in orgle. Na ta lep koncert opozarjamo, da sedaj vse ljubitelje glasbe.

V Ljubljani umrli od 17. marca do 23. marca 1933: Haman Leo, 51 let, trgovec in hišni posestnik, Mestni trg 8-III; Rebolj Ivan, 63 let, mestni dohodarstveni preglednik v p., Ižanska c. 24; Bernik Marija, 27 let, žena delavca, Vrhnika 9; Omejc Angela, 4 leta, hči strojnega mazača, Medvedova c. 8; Drenovec Jožef, 38 let, potnik, Vidovdanska c. 9; Znidarski Ema, 12 let, Ličan, 58 let, žena industrialka, Rimska c. 12; Vospersnik Marija, roj. Rapetschnik, 71 let, kavarjarka, Stari trg 34; Kovac Jožef, roj. Simončič, 75 let, žena premikača drž. žel. v p., Janševa ul. 1. — V ljubljanski bolnišnici umrli: Telic Franc, 22 let, delavec, Orhek 3 pri Strazišču; Vdovič Bogomil, 53 let, publicist, Vegova ul. 8; Novak Franc, 25 let, sin posestnika, Log 4; Srebot Milan, 8 mesecev, sin kovača, Orle 30; Zore Fran, 15 let, delavec, Bogniška vas 7; Prošt Ferdinand, 10 mesecev, sin poljskega dinarja, Sv. Jurij pod Kumom; dr. Mantuani Josip, 73 let, uav. profesor in ravnatelj muzeja v pokouju, Tyrševa cesta 17-1; Zupančič Marija, 43 let, poljska dinarica, Straža 43 pri Novem mestu; Trobec Vera, 15 mesecev, hči mizar. pomočnika, Vikerč 12, obč. Medvode; Nachtigal Leopoldina, roj. Vrano, 35 let, žena ključavničarja drž. žel., Dev. Mar. v Polju 14; Bajžeti Marija, 7 mesecev, hči dinarja, Stranska vas 32, obč. Grosuplje; Suhadolnik Marija, 6 mesecev, hči banov. cestarja, Vrhnika 429.

Mestna ljudska kopal v Kolodvorski ulici bo radi snajenja v sredo in četrtek, 29. in 30. marca zaprta.

Pozrešenci. V nedeljo se je na nekem travniku ponesrečil 10letni Dušan Kalan, sin profesorja iz Streklejeve ulice 10. Zlomil si je levo nogo. — Na vrtu neke gostinje na Zaloški cesti je stal v nedeljo popoldne 27letni hlapec Anton Per. Neznane, ki je šel tedaj mimo, mu je iz hu-

dobije vrzel težak kamen v glavo in ga lažje ranil. — V vasi Bregu pri Borovnici je voz tako nesrečno stisnil 51letno Frančiško Dormisevo, da je padla in si zlomila levo roko. Včeraj popoldne se je na veselemu ponesrečil ing. Eric K. Pri sklanjanju strojev so ga trami tako stisnili, da si je ranil glavo in dobil notranje poškodbe.

Dolarji so jih izdali. Policija je že pred meseci izsledila vlomilsko tolpo, ki je vlomila o Božiču v prostore Gospodarske zveze in tam načela železno blaginjo, iz katere je pobrala okoli 380 dolarjev, nad 32.000 Din našega denarja, nekaj srebrnega in nekaj zlatega denarja. Vodja te vlomilske tolpe je bil očitno mizarški pomočnik Martin P. Policija se je trudila, da bi našla tudi dolarje, ki jih je tolpa ukradla. To pa je bilo nemogoče, in zato je policija opazovala Povo ženo. Ugotovila je, da je ta ženska imela zveze z nekim Stefanom S., ki se je zanjo vozil v Zagreb in tam zamenjeval dolarje. Žena je imela namreč dolarje skrite v postelji kamor jih je spravil njen zaprti mož. Žena je še nekega drugega moževoga pajdaša prosila, naj zamenjava dolarje. Policija je sedaj aretirala vso trojico ter zaplenila še ostanek denarja v postelji. Zaradi tega vzloma v Gospodarsko zvezo so sedaj pridružila še nova trojica Pove žene in obeh njenih sotrudnikov.

Modne hlače — pumparce dobite najceneje pri Preskerju, Sv. Petra cesta 14.

Slami pravi: Moja vera
me še gojufala ni!
Nizka cena, dobra mera
goste vse zadovolji.

Naznanila

O podzemni Ljubljani predava istotam ob 18. društveni tajnik g. I. Michler. K predavanju, ki ga spremljajo skiptične slike, so vabljivi vsi, ki se zanimajo za kraške pojave. Vstop prost.

Društvo za raziskovanje jata v Ljubljani ima svoj redni občni zbor dne 28. t. m. v kemski predavalnici I. drž. realne gimnazije v Vegovi ulici ob 17½.

Ljubljana iz zraka. Prvo javno kino predavanje, na katerem bo predaval naš znani kinomater g. prof. Noš Ivan svoje zelo uspele filme, se bo vršilo dne 28. t. m. ob 20.30 v dvorani Delavske zbornice. Brezplačne vstopnice se daje v drogeriji »Adrija«, Selenburgova ulica in v trgovini fotopotrebin Janko Pogačnik na Tyrševi cesti 20.

Znani airiški raziskovalec in antropolog dr. Viktor Lebzelter, vodja antropološkega oddelka državnega naravoslovnega muzeja na Dunaju, pride začetkom aprila na svoj predavalni turnej tudi v Ljubljano. Prirodnoznanstveni sekciji muzejskega društva za Slovenijo se je posrečilo pridobiti ga za eno zanimivo predavanje. Natančneje o tem predavanju sporočimo še pravčasno.

Angleskojugoslovansko društvo v Ljubljani bo imelo jutri v sredo 20. t. m. ob pol 9 v Kongresni kavarni svoj X. redni občni zbor z običajnim dnevnim redom. K obitni udeležbi vabi odbor.

Podružnica vrtnarskega in sadjarskega društva Ljubljana - Severni del, priredi za svoje člane in prijatelje lepih vrtov dne 30. marca t. l. ob 19.30 v gostilni Kacic, Tyrševa cesta, II. redno strokovno predavanje. Predaval bo priznani strokovnjak, nadzornik šol. vrtov v pol. g. H. u. m. e. k. z nadaljevanjem Uredilec privatnih vrtov. Pridite polnostojno in pripeljte s seboj tudi svoje prijatelje.

Beethornova slavnostna masa: Missa solemnis se po 32 letih zopet izvaja na našem koncertnem odru. Masa je največja skladba cele svetovne literature. Zahteva velik aparat v zboru in orkestru, predvsem pa odlične soliste. Na našem koncertu pojor: sopran-solo ga. Zlata Gjurgjenac-Gavella, alt-solo ga. Bernot-Golobova Franja, tenor-solo g. Gostič dože in bas-solo g. Julij Beletto. — Opozarjamo, da bo v četrtek jutraj izšla skromna programna knjižica, ki prinaša poleg besedila slavnostne mase tudi nekaj uvod, da se lažje sledi celokupnemu izvajanju. Koncert bo v ponedeljek, dne 3. aprila v veliki Unionovi dvorani točno ob 20. Vsi prijatelje glasbe opozarjamo na ta izredni dogodek. — Vstopnice so že v predprodaji v Matični knjižnici.

Redni občni zbor Ekskurzijskega fonda kluba elektrotehnikov se vrši v četrtek, dne 30. marca ob 3 popoldne v posvetovalnici mestnega magistrata. Dnevni red običajni. Obvezno za vse člane!

Cerkveni vestnik

Zaradi predavanj Katoliške akcije se odsek sv. Jožefa jezuitske kongregacije gospodov v sredo ne bo vršil.

Naše dijaštvo

JKAD Jarja ima danes ob 20 svoj redni semestralni občni zbor. Udeležba za člane obvezna. Akademski cerkveni zbor pri oo. frančiškanih ima zelo važno vajo drevi ob pol 0. Obvezno za vse! — Prevodnja.

Poizvedovanje

Ušel je mali papagaj, modre barve z belo glavo. Vrne naj se ga proti nagradi g. Medice, Zrinjskega 5.

Podčetrtek

Proslava materinskega dne se je izvršila prav lepo. V polni dvorani cerkvene hiše se je odigral triumf ljubezni do naših mater. Nastopali so deklaratorji in deklaratorice, govorili so vsi v čno smer, o ljubezni do naših mater. Visek vsega pa je bil slavnostni govor našega g. župnika Andreja Pirca. Govoril nam je lepo, govoril nam je iz duše, na njegovem obrazu smo brali le ljubezen. Obvaji naših mater so sijali ob tem govoru, lica so jim žarela, solze veselja so jim igralle na njih trudnih licih in globoko v prsih jim je nemirno bilo srce, kot bi jim hotelo reči: poslušajte, mučenice, duhovni oče vaš govoril besede veselja. Končno so nam pevi zapeli par pesmic, katere jih je nalašč za ta dan naučil organist g. Leopold Cvetko. Naši malčki so se pa krasno odrezali z igrice, ki so jo gledalci navdušeno motrili. Ljudje so se razhajali s čustvi iznenadenja, govoreci: Res smo pričakovali nekaj levega, ampak kaj takega si ni nikdo predstavljal. Za to gre predvsem zaslugi našemu g. župniku Pirca Andreju, ki vedno bolj vneto deluje za procvit naših zakonitih krajev. Zaslugi gre dalje tudi Marijini kongregaciji in sploh vsem, ki so kaj sodelovali. Želimo le še mnogo takih prireditelj!

Živa baklja

Maribor, 27. marca.

Strahovita nesreča se je pripetila danes ob pol 5 popoldne v Koroševi ulici. V pralnici hiše Koroševa ulica 2 je bila zaposlena s pranjem perila mlada deklica Antonija Fras, stanujoča v Čajkovi ulici. Radi nepazljivosti se ji je vnela od ognja v kotlu obleka, ki je bliskovito zajel vso nesrečnico v plamene. Namesto da bi skušala ogenj sama pogasiti, ga je samo še razvnela z naglim begom na dvorišče, kjer je jela klicati na pomoč. Prihitele so stanovalci iz hiše, ki so nesrečnici stgali gorečo obleko z ožganega telesa. Z reševalnim avtom so jo prepeljali nemudoma v bolnišnico. Ker je po vsem telesu ožgana, je njeno stanje zelo resno.

Uprava »Doma in sveta« v Mariboru. Opozarjamo vse naročnike »Doma in sveta«, da je za Maribor prevzela upravo »Tiskarna sv. Cirila« (v vseh truh knjižarnah). Tu si lahko »Doma in sveta« ogledate in tudi plačujete. V novi obliki bo »Doma in sveta« vsakemu ugaial.

Slovenski leksikoni na ogled v Cirilovi knjižnici, Aleksandrova cesta 6. Vsi, ki ste dobili prospekti Umetniške propagande za »Poučni slovar« in za »Domaci vedež«, ogledjte si te knjige v vseh vezavah.

Odbor krščanske ženske zveze naznanja vsem članicam in članom, da zveza deluje zopet nemoteno naprej. Clanatina Krščanske ženske zveze in pogrebne sklada naj se plačuje v društveni pisarni Aleksandrova c. 6-1, soba št. 11, ki je odprta vsako sredo in soboto od 8-12 in 2-5. Zveza ima v nedeljo, dne 2. aprila ob 6 zjutraj v stolni in mestni župni cerkvi svojo velikonočno pobožnost s skupnim sv. obhajiljom. Popoldne ob 5 sv. blagoslov z darovanjem za cerkvene potrebe.

Katoliški Maribor obhaja spomin 1900 letnice smrti Kristusa v vseh mariborskih cerkvah, skupno pa dne 7. aprila zvečer v mariborski stolnici, kjer se izvaja Haydnov oratorij »Sedem zadnjih besed Jezusovih na križu«.

Mariborski PTL. Na petkovem občnem zboru Protituberkulozne lige v Mariboru, o katerem smo že poročali v sobotni številki, je bil izvoljen naslednji odbor: Predsednik okrajni glavar dr. Ivavce, I. podpredsednik prvi državnik dr. Jančič, II. podpredsednik ravnatelj Alt, tajnik Mirko Ravtar, blaginjski glavni urednik Udo Kasper, odborniki: stol. župnik msgr. Umek, rav. Stenovec, gospa Ana Kukovec, rav. dr. Tominešek, dr. Korenčan, dr. Varl, dr. Vitovec, dr. Jemčič, Viktor Grčar, Joka Mihorko, Otmar Meglič, dr. Novak, Revizorja: Josip Stabej in nadupravitelj Stegnar. Razsodišče: dr. Leskovar, dr. Hacin, dr. Kac.

Akademski kongregacija ima svoj sestanek jutri, v sredo, zvečer ob običajni uri v Alojziji cerkvi.

Lep uspeh Magdalencev. V vprizoritvijo Gogoljevega »Revizorja« so zopet dokazali igralci Dramatskega krožka magdalenske kongregacije, da so nedvomno najjača diletantska družina Maribora. Vprizoritev se je vršila v nedeljo popoldne na odru Zadrzne gospodarske banke ter je dosegla lep uspeh. Režija Eichmeisterja je bila smoteno izdelana ter tudi v podrobnostih izklesana, da so neprekosljivo komične osebnosti »Revizorja« na odru res živele. Sijajno razpoloženje igralcev je našlo hvalaznega odmeva v polno zasedeni dvorani. Odlikovali so se vsi, zlasti pa se imetelji vodilnih vlog, tako Jovčič kot Hilestakov. Eichmeister kot njegov neprekosljivi sluga Osip, Hamorsak v vlagi mesnega poglavarja, dalje Svetov kot šolski nadzornik, Kvasič kot sodnik, Havač kot oskrbnik dobrodelnega zavoda, komična dvojica Bobčinski in Dobčinski, ki sta ju podala Fatje in Juh, Starčeva kot bahata žena mestnega glavarja, Piščeva, Tilka in ostali. Za take vprizoritve, kot je bila nedeljska, Magdalencem vse priznanje!

Cross-country državno prvenstvo v Mariboru. Priprave za to največje lahkoatletsko prireditve so v polnem teku. Udeležbo so obljubili vsi klubi države s svojimi najboljšimi tekači ter bodo prijatelji sporta prišli v nedeljo 2. aprila v polni meri na svoj račun.

Ljubljanci so zmagali. Na šestih šahovnicah se je vršil v nedeljo popoldne v Grajski kleti boj med Mariborskim šahovskim klubom in akademskim šahovskim klubom »Jadrana« iz Ljubljane. Zmagali so Ljubljanci v razmerju 3-1 in pol proti 2 in pol. Turnir se je odločil tako-le: Kramar (Maribor) je remiziral proti Preinfalku, Ostanek (M) je izgubil proti Sikošku. Konč (M) je dobil proti Čibicu. Stupanj (M) je remiziral z Gabrovškom. Kukovec (M) je izgubil proti Vadjnjalu in Lohkov (M) je remiziral z Gosakom.

Smuk na Peči. V nedeljo se je vršila na Peči tekma v smuku, ki spada med najtežja tovrstna tekmovanja. Tekmovalo je 14 smučarjev. Radi slabih snežnih prilik so morali prireditelji premostiti tekmovalno progo na severno, avstrijsko stran gore; start je bil pri Kniprovem studencu, cilj pa na planini pri »Sedmih kožah«. Zmagal je Jurij (MSK), ki je prevozil 4 km dolgo progo v krasnem času 4.13. Drugi je Ivič (MSK) v 5.30, tretji domačin Konečnik (Guštan-Kollje) v 5.56, četrty Lettner (Rapid) v 6.17, peti Lorgar (MSK) v 6.54. Tekma je pod vodstvom inž. Krivčnika in Stanka Stangla potekla brez večjih nezdod.

Iz gledališča. Abonentje reda C dobe v četrtek 30. marca Gounodovo opero »Faust«. To krasno delo je letos na novo naštudirano. Sodelujejo trije gosle.

V najlepši življenjski dobi 26 let je umrl včeraj na Tržaški cesti ključavničarski pomočnik Oton Kropf. Blagega mladenčca bodo pokopali jutri, v sredo ob 4 popoldne iz mrtvašnice mestnega pokopališča na Pobrežju. Blag mu spomin, žaljucim naše sozaljce.

50 letnico svojega življenja je praznoval vodja kriminalnega oddelka mariborske policije, g. nadzornik Franc Čajniko. Vrlemu čnozu in priljubljenemu uradniku želimo še mnogo let v sreči in zadovoljstvu.

Poročila sta se v tukajšnji stolnici Ivan Molan tit. orožniški podnadrednik, dodeljen orožniški postaji v Bodoncih in Marica Mere, bečka sodnega uradnika v Mariboru. Bilo

Tiskarski vragec... V naše poročilo pod »Bogoljubov v Mariboru« je vrnil svoje kremenje tiskarski vragec ter napravil zmedo v imenih zmagovalcev. Med drugimi je dobil proti Bogoljubovu tudi g. Radolč in ne Radolčič, srečno.

Mladina za naše morje. Podmladek Jadranske Straže za klasično gimnazijo v Mariboru vprizori v sredo, dne 3. aprila ob 8 zvečer v Narodnem gledališču dramo priznanega norveškega pisatelja in dramatika Henrika Ibsena

Maribor

Strahovita. Podprimo idealno stremljenje mlade.

Protivariantska obramba. O tem bo predaval na sestanku Zdrženja rezervnih častnikov in bojnikov g. Mis. Predavanje bo 30. t. m. ob 20 v dvorani hotela »Zamorec«.

Med mariborskimi kolezarji je bilo burno. Vršil se je v nedeljo popoldne izredni občni zbor tukajšnje kolezarske podzveze, ki ga je na pritožbo dveh včlanjenih klubov sklicala zagrebška Kolezarska Zveza; zborovanja se je udeležil tudi Zvezin delegat, tajnik osrednjega odbora Dejančič iz Zagreba. Potekalo je precej burno, posrečilo pa se je po daljših pogajanjih in prigovarjanjih sestaviti nov odbor, v katerem so: predsednik Marković (Poštela), podpredsednik Fajš (Celje), blaginjski Princel (Edelweis), tajnik Ružič (Poštela), tehnični referent Zedniček (SSK Maraton), odborniki Strnelj (SSK Maraton), Kalčič (Poštela), Blažič (Edelweis) in Sušnik (Celje). V nadzornem odboru sta Jaki (Perun) in Pelicon (Poštela).

Na Dravskem polju požiga zlobna roka. V Prepoljah je nekdo podtaknil ogenj pri Jakobu Rojčiču in Janezu Bregu, ki jima je vse uničil. Tudi se je vnelo poslopje pri g. Draško-viču in požar se je razširil preko dveh objektov na poslopje Jurija Sagadina in Jakoba Rozmarna. Radi hudega sevara je bilo omejevanje požara nemogoče. Omenjenim je uničil ogenj vse imetje, zavarovalnica pa je zelo nizka. Škoda znaša preko 100.000 Din. Tudi tu je kriva nesreča zlobna roka.

Novo vodstvo zasebnih in avtonomnih nameščencev. Na sobotnem občnem zboru Društva zasebnih in avtonomnih nameščencev v Mariboru je bilo izvoljeno naslednje vodstvo: Predsednik Lojze Doležal, podpredsednik Pi-vec, tajnik Leban, blaginjski Pavletič, odbornik dr. Vatrovec, Ambrožič, Neralič, Miklavčič, Kos, Wenko, Pinterjuga. Nadzorni odbor: Reja, Hlaš.

Smrt na električnem daljnovodu. V Dubrovčih je splezal kmečki fant J. R. na električni vod ter si hotel vzeti življenje. Tok mu je ožgal levo roko v laktu in levo nogo v pisčali. Prepeljali so ga v mariborsko bolnišnico, kjer se bori s smrtjo. — Pod vtisom tega si je vzel na podoben način življenje njegov prijatelj. Ovil je žico okoli roke, drugi s kamnom obtežen konec pa je vrzel preko daljnovoda. Bil je pri priči mrtve. Vzrok obeh dejanj še ni pojasnjen.

Nezgod na sportnem igrišču. Na Rapidovem nogometnem igrišču se je v nedeljo ponesrečil sportnik Jože Fucker. Pri padcu si je poškodoval ključnico ter se je moral zateči v bolnišnico po pomoč.

Celje

Osebnost s sodišča. G. Vatroslav Trautnik, pripravnik na tukajšnjem okrožnem sodišču, je po potrebi službe premeščen k okrožnemu sodišču v Novem mestu.

Materinski dan. Na praznik Marijinega Oznanenja je Celje kakor običajno vsako leto tudi letos proslavilo Materinski dan. Za popoldan napovedana proslava v veliki dvorani Grajskega doma je privabila toliko občinstva, da je bila velika dvorana popolnoma nabita in je moralo mnogo ljudi oditi. Proslavo je otvoril salonski orkester pod vodstvom g. Leonarda s korračico in uverluro. Nato je cerkveni pevski zbor dovršeno zapel pesem »Zdrava Marija«, sledila je orkestralna točka intermezzo iz Hofmannovih pripovedk, nato deklaracija. Kot glavna točka dnevnega reda je bil govor g. bogoslovnega profesorja Stanka Čajnika iz Maribora. G. govornik je v lepih in jedratih besedah opisal dolžnosti matere do otrok. V svojem govoru mater ni nohvalil ne grajal, temveč jih je samo pozival naj vsaka maturanca izvršuje svoje materinske dolžnosti, pa bo najboljšje upravitelj svoj materinski poklic. Sledila je zopet orkestralna točka, nato so pa igralci in igralke vprizorili Meškovo dramo »Mati«. Proslavo Materinskega dne je organizirala Dekliška Marijina družba. Vsi so odšli s te proslave s prepričanjem, da so tako najlepše proslavili materinski dan.

Dva bregovca na odru Ljudske posojilnice. V nedeljo popoldan so člani Jugoslovanske strokovne zveze v Celju vprizorili na odru Ljudske posojilnice Leskovčeva »Dva bregovca«, dramo iz življenja beračev v treh dejanjih. Bil smo skeptični, ko smo čitali na lepkih ta naslov in smo dvomili o uspehu predstave. Pa smo se motili. — Kljub temu, da zahteva drama izredno mnogo študija, izsolanili igralcev, provostne režije in dobre scenereje, moramo ugotoviti, da so igralci rešili svojo nalogo za Celje nadvse častno in priznati, da razpolaga Jug. strok. zveza v Celju z dobrimi igralnimi ansambli, iz katerega bo mogoče z vztrajno vajo, ko se odstranijo nekatere tehnične in jezikovne napake, še marsikaj ustvariti. Igro je dobro naštudiral in režiral g. prof. Skaberne B., ki jo tudi ustvaril dramo primerne scenereje. Občinstvu sta najbolj ugajala drugo in tretje dejanje. Kjer nastopajo berači in beračice v zboru. Toliko dela in truda s strani režiserja in igralcev, in drama, ki je posebno značilna za današnji čas ter nudi občinstvu poleg mogočnega vsebine tudi dovolj dejanja, bi pač zaslužili tudi s strani cerkvice publike malo več pozornosti. G. režiserju, kakor tudi igralcem, smo pa zaradi izrednega umetniškega užitka, ki so ga nam pripravili prav hvaležni.

Haydnov oratorij »Sedem poslednjih besed Kristusovih s križa«, za soli, zbor in orkester izvajajo vsako leto v velikem tednu v velikih mestih. Letos ga bomo slišali tudi v Celju, kjer ga bo izvajalo Celjsko pevsko društvo na veliki pteku v Marijini cerkvi. Koncert bo nedvomno velik glasbeni dogodek za naše Celje, saj bo to prvi oratorij v Celju, izvajanj zgolj z domačimi močmi.

Umrli so: V javni bolnišnici Tekaua Marija, 80 letna zasebnica iz Celja; Zupan Ana, 60 letna kuharica iz Celja; Preprotnik Ivan, 3 mesece star, sin dekle iz Solčave; Čankarjeva ulica 10 je umrla Kerčič Ana, 73 letna hišnica; v Novi vasi je umrla Gril Frančiška, zasebnica; na Zgor-nji Hudinji je umrla Marija Drobne, novorojenka. Naj počivajo v miru!

Izprememba bivaljske vojni obvezniške strokovne zveze se bo vršil drevi ob 7 v Tujništvu, v Delavski zbornici.

Izgubljen denar. 24. t. m. med 7 in 8 zvečer je bil izgubljen na Glavnem trgu bankovec za 100 dinarjev.

Dnevna kronika

Kalendar

Torek, 28. marca: Janez Kapistran, spoznavalec; Sikst III., papež.

Novi grobovi

† V Ljubljani je včeraj umrl g. Jože Tomazin, višji poštni kontrolor v pokoju. Pogreb bo v sredo ob pol 5 popoldne. Blag mu spomin! Zaljubljeni soprog in ostalim sorodnikom naše iskreno sožalje!

† V Ljubljani je umrla 27. t. m. gdca Fanka Bizovičar. Pogreb bo v sredo, 29. t. m. ob 3 popoldne iz splošne bolnišnice. Naj ji sveti večna luč! Zaljubljenim staršem in sorodnikom naše iskreno sožalje!

† Primskovo pri Litiji. Marijina družba je zopet zgubila zvesto članico. Bregar Alojzija, doma iz Primskovega, je zapustila to solzno dolino v najlepšem cvetu svoje mladosti: ni ji bilo še 18 let. Bila je že dalj časa prikovana na bolniško posteljo. In sedaj, ko se je pomlad vrnila v deželo, jo je Bog poklical k sebi, v deželo večne pomladi. Dne 21. marca so jo nesli ob obliži nedežljivi na primskovsko pokopališče. Marijina družba ji je zapela nekaj pesmic v slovo. Vsem so blestelo solze v oči. Zaljubljenim naše iskreno sožalje, njej pa naj sveti večna luč.

Osebnosti

— Iz sodnijske službe. V višjo položajno skupino je pomaknjen sodnik Stanko Moškoč pri okrajnem sodišču pri Sv. Lenartu na Pohorju.

— Iz sodnopisarniške službe. Premaknjeni so sodni kancist: Anton Križnik od okrajnega sodišča v Radovljici k kotarskemu sodišču v Delnicah; Bernard Kovač od okrajnega sodišča v Celju k kotarskemu sodišču v Osijek in Ivan Papis od okrajnega sodišča v Mariboru k bankemu stolu v Zagreb.

Smrten padec z voza

Teharje, 27. marca.

V petek zvečer se je peljal g. Resnik Ivan, veleposrednik v Bukovem žlaku, s svojim enovrtnim vozom iz Celja domov. Že blizu doma, pod Bežigradom, pa se je smrtno ponesrečil. Na nekem ovinku, kjer cesta ni ograjena in je dva do tri metre globok jarek, je konj tako nesrečno zavozil v stran, da se je voz nagnil in padel s ceste. Resnik je padel na glavo, si zlomil tilnik in bil na mestu mrtav. Konj je med tem mirno stal na cesti in čakal. Za nesrečo sta prva zvedela dva tovarniška delavca, ki sta, videča, da je Resnik mrtav, privzela konja k drogu in fla naznanit nesrečo g. Catru, lastniku Bežigrada. Nato sta morala oditi v službo. G. Cater je telefoniral po reševalni avto. Ta je prišel in pa je mogel ničesar več pomagati. Reševalci so poskušali z umetnim dihanjem, pa zaman. Resnik je bil mrtav. Medtem se je zbralo na mestu nesreče kljub temi že več ljudi, pokojnikovih sovaščanov. Orožniška patrulja je nato dovolila prevoz pokojnika na dom.

Vzrok nesreče je jasen. Bila je tema, cesta na tistem mestu in se muhavost sicer mirnega konja so povzročili nenavadno nesrečo. Pokojnik je bil daleč od okrog priljubljena osebnost in ves kraj živi pod vplivom te nesreče. Resnik zapušta ženo in štiri otroke. Prizadeti družini naše sožalje.

Umor na Marijin praznik

Laško, 26. marca.

Miren je bil praznik Marijinega oznanjenja. Ko pa so ljudje v nedeljo od prve ev. maše iz Laškega, so samo to govorili, kaj se je na Marijin praznik 25. marca 1933 zgodilo po Ave Mariji v vasi Trojno. Tam so se fantje stegli. Lenart Janez, sin Jakoba, rojen 10. decembra 1911, pristojen v občino Presečno, pošta Slivnica pri Celju, bivač joč v vasi Lahomno šte. 20, je dobil smrtonosno rano v pleča in desno nogo ter takoj izdihnil. Klezin Franc, kmetski sin, star 23 let, iz vasi Trojno šte. 16, je pa dobil hude rane v levo roko in pleča in moral takoj ob polnoči oditi v bolnišnico v Celje. Laško orožništvo je tri osumljence, kateri so bili ves čas te nesreče navzoči, zaprlo, mrlica Lenarta Janeza pa dalo pripeljati v mrtvašnico v Laško, kjer bo obdukcija.

Ostale vesti

— Z mostarske gimnazije. Kakor je razvidno iz časopisnih vesti, so je v zadnjem času položaj na slovenskih srednjih solah izboljšal z imenovanjem novih učnih moči in s premestitvijo učiteljev z drugih gimnazij. Vendar manjka še veroučitelj in dr., profesorji so na več vadih še preobremenjeni in pouk še ni povsod popoln. Mostarska gimnazija ima pa težavo čisto nasprotnega značaja: učnih moči ima namreč — preveč, tako da ni moglo vsem dodeliti niti minimalnega števila predpisanih tedenskih ur. Zgodovinarjev in zgodovinarj je n. pr. toliko, da noben profesor nima (seveda z dovoljenjem ministrstva) več nego 15 ur na teden. Ena profesorica sploh nima nikakih rednih ur, ampak samo supirna zadržane ali bolne učitelje in eventualno še kaj pomaga v pisarni. Med mladimi učiteljskimi naraščajem prevladujejo ženske; tako n. pr. poučujejo nemščino in francoščino samo ženske, latinščino in matematiko v višjih razredih pa samo moški.

— Sobotni »Slovenec« je prinesel lep članek: Slovenska mati v svetovni vojni, in pravi tudi to: Svet pozna spomenike neznanim junakom, pozna tudi spomenike znanim padlim žrtvam. Ne premešljaj pažnja, in ne premešljaj spominjanje, zdi se mi, da je drugje vzrok, ker se nimamo spomenika neznanih mater, spomenika materam, ki so trpele v svetovni vojni. Opozorjamo, da so slovenski bojevniki tudi na to že mislili in so v škofiji Loka na prelepem vojnem pokopališču dvignili prekrasen kip slovenski materi v narodni noši z doprso obliko. In v kakšni pozi? Ja moj Bog, le tako kot naša prava slovenska mati zna... Ona sklepa roke in tiho vdanu moli, moli za dete svoje, ki je zginito bodisilko na bojišču, moli za evet slovenskih fantov in moli tudi za tuje fantiče, ki spe na škofjeloškem pokopališču. Da, tudi mi slovenski bojevniki, smo ohranili plemenitost v srou svojem in smo slovenske matere počastili s škofjeloškim vojnim spomenikom. Toliko v blagohotno pojasnilo na sicer dober članek v nedeljskem »Slovenec« — Slovenski bojevniki.

— Zborovanje tesarskih mojstrov. V soboto na Marijin praznik so v mali dvorani Zbornice TOI zborovali tesarski mojstri, včlanjeni v Združenje tesarskih mojstrov, ki obsega ozemlje bivše ljubljanske oblasti. Organizacija šteje 194 članov. Zborovanje je bilo razmeroma še dokaj dobro obiskano. Predsednik g. Franjo Ravnikar je podal pregledno poročilo o poslovanju organizacije in o položaju tesarske obrti. Zanimivo je bilo tudi tajniško poročilo. Občni zbor je dal absolutni funkcijarjem stare uprave. Zborovanje je trajalo od 9. do 11. ure.

poldne do 14. Mestoma je bila debata prav živahna. Tudi volitve nove uprave so bile borbeno, kajti predlagane so bile kar tri kandidatne liste. Z večino glasov je bil izvoljen ponovno za predsednika g. Franjo Ravnikar, za podpredsednika pa g. Josip Kregar, oba mestna tesarska mojstra v Ljubljani. V upravni odbor so bili večinoma izvoljeni stari člani uprave. Zanimivo je, da se tega zborovanja ni udeležil noben zastopnik merodajnih gospodarskih korporacij.

— Do 500 smučarjev v Kamniških planinah. Novozapadli sneg na planinah, dva praznika in ugodne vremenske razmere so izvabile za soboto in nedeljo v Kamniške planine rekordno število smučarjev. Vsak, kdor je le mogel, je vrget smučke na rame in odšel v planice, da se poslovi od zadnjega snega. Oskrbniki v planinskih kočah trdijo, da še zlepa ni bilo pozimi takega navala na koče. Koče na Krvavcu, na Veliki in Menini planini so bile daleč premajhne za vso številno smučarsko gardo. V noči od sobote na nedeljo je prenočilo v Kamniških planinah gotovo do 500 smučarjev.

— Pri pomanjkanju teka, nakislem pehanju, slabem želodcu, lenivi prebavi, zaprtju v črevih, vzdigovanju, motenju pri prebavi, izpuščajih, srbečici osvobodil naravna »Franz-Josef« grenčica teli vseh nabranih gnilobnih strupov. Že stari mojstri zdravilstva so spoznali, da je »Franz-Josef« voda popolnoma zanesljivo sredstvo za čiščenje črev. »Franz-Josef« grenčica se dobiva v vseh lekarnah, drogerijah in zadevnih trgovinah.

— Nevaren požar v Trzinu. V nedeljo okrog poldneva popoldne se je v Trzinu na stropi hiše »pri Blažu« pokazal ogenj, ki se je z veliko hitrostjo širil. Trzinski gasilci so takoj prihitali z brigadno, nekaj minut kasneje pa so bili na mestu tudi gasilci iz Stoba. Zdelo se je, da bo radi pomanjkanja vode gašenje oteženo, vendar pa se je gasilec iz Stoba posrečilo napeljati vodo iz prece oddaljenega potoka. Ogenj je popolnoma uničil leseno ogrado strehe, ki je bila krita z opeko. Ker je v opoldanskem času divjal močan veter, je bila velika nevarnost, da se ogenj razširi še na gospodarska poslopja. Energični akciji obeh gasilnih društev gre hvala, da je ogenj srečno ugasnil. Škoda je precejšnja in je le deloma pokrita z zavarovalnico. Vzrok požara je še neznan.

— Zupanstvo ob. št. Jurij pri Grosupljem je izposlovalo od oblasti, da se bosta vršila v št. Jurju na leto dva sejma za govejo živino, konje, prašice in vse domače izdelke. Prvi sejem bo 4. aprila, to je prihodnjo soboto, drugi pa 19. oktobra.

— Velike goljufije z avtobusnimi vozniki listki v Zagrebu. V Zagrebu so prišli na sled veliki goljufiji. Pri avtobusnem podjetju »Tapred«, ki vzdržuje promet z bližnjo zagrebško okolico, so ugotovili, da se je ravnateljstvo podjetja posluževalo ponarejene štampiljke banke uprave, s katero so žigosali vozne listke, tako da se je zdelo, da je banovinski davek za vozne listke plačan. Natančne vseote se niso mogli ugotoviti. Ker pa so goljufijo uganjali že več let, sodijo, da gre škoda, ki jo utrpeli banška uprava, v milijone. Policija je nekaj oseb že aretirala.

— Jezus naj živi! 42 evharističnih pesmi iz »Cerkvenega Glasbenika« za mešani zbor deloma z orglami uredil Stanko Premrl, založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani. Cena partituri je 60 Din, glasovi po 12 Din. — V pravilni opremi in trpežnem papirju je pravkar izšla ta skrbno urejena in hvalovredna zbirka, ki obsega najboljši evharistične speve, povzete iz raznih letnikov priloge »Cerkvenega Glasbenika«; deli se v tri dele. Prvi del obsega blagoslovne (11), drugi splošne evharistične (26) in tretji pesmi Sreča Jezusovega (5). Večina organistov je sicer naročen na omenjeni list, vendar so se te priloge v teku časa porazgubile, oziroma postale nerabne. S to izdajo imajo sedaj cerkveni pevskotvornosti enotno priročno pesmarico, ki se odlikuje po izborni ureditvi in izbirni mapovni. Vsem cerkvenim zborom jo toplo priporočamo.

— Zbori. Revija nove zborovske glasbe. Ureja Zorko Prelovec, izdaja pevsko društvo »Ljubljanski Zvon«. Devoti letnik, št. 1. Vsebinska glasbenega dela: E. Adamič: Bog daj! (moški zbor); V. Mirk: Ah, što ču (moški zbor); E. Adamič: Konja jezdi Husan-aga (mešan zbor); P. Jereb: Kam si šla? (meš. zbor). Vsebinska knjižnega dela: I. Peruzzi: Pomladna; G. Strniša: Našel sem zvezdico sreče (pesmi); H. Družovc: Slomljen in njegov pomen za slovensko petje. Rubrike: Koncerti, Novosti, Razno. Iz uredništva in upravnistva. List toplo priporočamo v naročbo vsem pevskim društvom, pevskim zborom, pevcom in pevkam, ki letno naročino v znesku 50 Din lahko poravnajo v obrokih. Zbori se naročajo po dopisnici na upravo: pevsko društvo »Ljubljanski Zvon« v Ljubljani.

— V zraku je... Ko je perilo s pomočjo Seichtlova Radiona zopet bilo kakor sneg in prijetno po svežem diši, je opravilo na milijone evrskih kisikovih mehurčkov svoje delo. Zakaj ta vrta armada v Seichtlovem Radionu prihrani gospodinji težavni in dolgotrajni belež perila na planem. S Seichtlovim Radionom — tem samojednim pralnim sredstvom — se prenese ta belež naravnost v pralni kotel. Zdar ni treba gospodinji drugega, kakor da dobro pazi, kako ga je treba uporabljati: Seichtlov Radion pere sam in ji pomaga lepo beliti.

— Pri popenjenju arterij v možganih in arcu dosežemo pri vsakdanji uporabi male množine »Franz-Josef« vode iztrebljenje črevesa brez hudega pritiska.

Vojnik

Proslava materinskega dneva, ki jo je priredila Marijina kongregacija pod vodstvom svojega voditelja g. kaplana M. Cepina je bila lepa in pomenljiva. Tudi občinstvo je znalo ceniti in dostojno proslaviti zasluge naših mame. Na sporedu je bilo petje, deklamacije, govor g. dr. Gantarja iz Celja in pa tridejanka »Snidenje«.

Takšnih lepakov ne sprejememo: Marijina kongregacija je, kakor po navadi, razposlala lepake za Materinski dan in za »Slehernika« po vseh lokalih. Nekdo se je pa v nekem lokalni počutil toliko uslužnega, da je rekel: Takšnih lepakov ni ne sprejememo in je zavrnil lepak. Doličnega si dovoljmo vprašati, kako da sprejema denar od tistih ljudi, ki sodelujejo pri Marijini kongregaciji? Zakaj denarja ne zavrne?

Trbovlje

Proslava naših mater. Na praznik je bila na tačena velika dvorana v Društvenem domu, da izkaže priznanje najboljšim — našim slovenskim materam. Poleg govora g. Raleja, so se vrstile pesmice, deklamacije in prizori. Prav prišerno, lepo je bilo.

»Slehernika« je bil ob ponovitvi v nedeljo še boljši ko prvič. Ves nastop je bil bolj siguran in izčiščen. Tudi oder z razsvetljavo se je sedaj bolj uveljavil. Po vsebini je igra nad vse primerna za sedanjí čas.

Omejili bi radi zakol goveje živine pri kmetih. Zato je poleg banovine izdalo še glavarstvo oštreše predpise radi kljanja na domu. Bo težko kaj pomagalo, ker kmetje tlat raje prodajo mesarju, če se le da, kakor pa da bi sami klali. Izvoz živine bi bil edina pomoč čim in drugim.

Neprosto voljne počitnice imajo zopet rudarji. Od četrta sem praznujejo do srede. Na ta način bosta ta teden samo dva delavstva.

Ptari

Tatvina hranilnih knjižic. Ko je pred dnevi prenočeval Andrej Ambrož iz Muretinca v neki ptujski gostilni, sta mu bili ukradeni dve hranilni knjižici, ena od bančne poslovalnice Bežaj v Mariboru za 5180 Din, druga pa od Kmetijske hranilnice in posojilnice v Ptuj za 700 Din. Slednja se glasi na ime Alojzija Černila. Tatvina so osumljeni neki moški, ki so iste noči v gostilni prenočevali.

Osebnosti. Novi upravitelj ptujske hišalnice in bolnišnice Milan Florjančič je dne 25. t. m. nastopil svojo službo in prevzel upraviteljske posle.

Rokovnjaštvo. Pred dnevi je bil napaden gozdni čuvaj Franc Butara iz Turškega vrha, ko se je vračal v temi domov. Dva neznanca moška sta ga premlatila z železnim vijakom, da je oblezel nezavesten v krvi. Nato sta mu vzela puško ter pobegnili. Prizor je opazoval vinčar Jurij Kokot, ki je spravi hudo ranjenega čuvaja na dom, potem pa je prijavil dogodek završkim orožnikom. Ti so se podali takoj na zasledovanje ter so pri enem osumljencu našli skrito čuvajevo puško. Rokovnjača sta se pravočasno odnesla pred orožniki pete.

Vlomile so obiskali hišo v Brezovcu pri Zavrču, last Marto Princ iz Ptuj. Odnesli so obleko, perilo, jedilno orodje ter napravili za jurja in pol škode. Vloma je osumljen nek delavec, ki se je dalje časa v bližini potepal, po vlomu pa je izginil.

12m globok padec. Na Janžkem vrhu se je hudo ponesrečil vinčar Jožef Milošič. Ko je popravljal od viharja poškodovano streho, je padel v globlino 12 metrov; zlomil si je desno nogo in zadobil tudi hude notranje poškodbe. Prepeljali so ga v ptujsko bolnišnico.

Litija

Lepa verska manifestacija v Litiji. Na Marijin praznik pri pomladanskem naku je pristopilo v bratovščino Svete družine 136 družin z nad 700 družinskimi člani. Začasni župni upravitelj g. Vinko Lovšin je imel na množico vernikov kratek nagovor, nakar so sledile pete litanije, potem svečana posvetitev Sveti družini. Lepo versko svečanost so zaključili s pesmijo »Povsod Bog«.

Najden utopljenec v Krškem — Franc Mlakar iz Litije. »Slovenec« je pred kratkim poročal, da je iz Litije neznan kam odšel 54-letni predilniški delavec Franc Mlakar. Po časopisnih vesteh so v Krškem pretekli teden iz Save potegnili neznane utopljenca, ki je bil po opisu sodeč identičen s pogrešanim Mlakarjem. V Krško se je takoj nato odpeljal Mlakarjev sin, ki pa utopljenca ni več našel, ker so ga dan popreje že pokopali. Po odrezanem vzorcu utopljenčeve obleke je nedvomno spoznal v njem svojega očeta.

Iz predilnice. V soboto so dali na začasní dopust 45 delavk iz tako zvané »hašperije«, ker je trenutno zmanjkalo dela. To je vsakodnevni redni pojav, ker se izdelki v hašperije v poletju ne prodajo tako, kot v jesensko-zimskem času. O priliki zadnjega požara v predilnici bi tovarniški delavci lahko ostali brez poškodb, ako bi imela predilnica plinske maske pripravljene, tako pa se je zgodilo, da so imeli le eno samo plinsko masko na razpolago in še ta je baje privatna last nadmojstra g. Dontha. Vsekakor ta slučaj zahteva nabavo plinskih mask, da se v bodoče prepreči še večja katastrofa.

Prvi čebelni roj je bil na praznik sv. Jožefa, 19. marca ob 2 popoldne pri posestniku Jelnikarju Jožetu p. d. Bučurju v Koskih Poljanah št. 5. V teku pol ure pa je Jelnikar čebele zopet spravil nazaj v čebelnjak.

Sejm v Litiji se je vršil zopet v znaku krize, živine so precej prignali, cena se je sicer za malenkost dvignila, do kakih pomembnejših kupčij pa ni prišlo. Kramarji ravnotako niso posebno dobro opravili, ker naš kmet nima denarja, da bi si nabavil potrebne stvari za svoje gospodarstvo. Še branjevske s semeni, kakaterih je bilo izredno mnogo, so nad slabo kupčijo tarnale.

Metliha

Materinski dan. Vsako leto ga proslavimo in tudi letos nismo hoteli zaostati. Niso to take akademije, s kakršnimi se ponašajo drugod, toliko pa le je, da je vedno nekaj za mamice, nekaj za res, nekaj pa tudi za sneh. Tako je priredila to proslavo vsa naša Marijina družina. Nekaj otroci, nekaj fantje in nekaj dekleta. Gledali smo pa vsi. Kako ne? Saj smo vsi radovedni in menda se je tudi vsem dopadlo. Saj se je celo gospodu Borisu, ki je sedel sključen nam notri v tišem suferskem zavetju, pa se ne bi drugim. Najbolj seveda otrokom, ki so tako verno gledali, da celo drugi niso vsi videti mogli. Seveda niso mogli, ker nimajo otroci steklenih hrbtov. Pa je vseeno bilo lepo. Pa tudi na tiho nedeljo bo lepo. Po osmi maši, po večernih ali zvečer ob osmih bomo videli kinopredstavo o: Jezus Kristus naš Odrčenik.

Jadranska straža v Metliki. V nedeljo, dne 26. marca se je vršil ustanovni sestanek jadranske straže, Od Metličanov, ki smo vendar na ves glas naradili, bi človek pričakoval za to izrednega zanimanja. »Slovenski narode« ga je tudi res pričakoval. Saj je poslal svojega posebnega dopisnika, da bo napisal krepko in navdušeno poročilo. Pa smo se usteli. Vdeležba je bila skromna. Pa za začetek je že tudi to nekaj. Sestanek je otvoril s toplimi pozdravi in besedami gospod glavni. Na sestanku je bil izvoljen poverjenik gospod Česnik, od tukajšnjega glavarstva, da naj nabere članov za ustanovni občni zbor. Članarina se je določila na 1 Din mesečno.

Za pomladno zdravljenje
uporabljajte
Planinka čaj Bahovec
ki čisti in osvežuje kri in tako
obnavlja ves organizem.
Zavoječek Din 20.— v lekarnah
in drogerijah.

Radeče pri Zidanem mostu

Občni zbor obrtne zadruge se je vršil na Marijin praznik 25. t. m. v gostilni g. Podlesnika. Poleg potrditve starega odbora, kateremu predseduje g. Jeglič, je bil ustanovljen gostilničarski odsek z g. Hallerjem na čelu.

Smrtna kosa. Pretekli petek je umrl v najlepši dobi življenja zadet od možganske kapi g. Tilko Podlesnik, posestnik in gostilničar na Nitviah. Pokojni je bil zelo agilen in nad vse priljubljen mož. Pogreba, ki se je vršil v nedeljo popoldne, se je udeležilo na stotine ljudi, med njimi deputacije raznih društev in drugih ustanov. Zapušta ženo in dva otroke. Sveti naj mu večna luč! Preostalim naše sožalje.

Sport

Minuti praznik in nedeljo se je vršilo mnogo nogometnih tekem širom naše domovine. Največje zanimanje je vladalo za prvenstvene tekme v državni ligi, saj se je bil oster boj za naslov državnega prvaka že četrto nedeljo. Pa tudi prijateljski tekmi, ki sta ju odigrala ljubljanska Ilirija in I. SSK Maribor sta vzbudili veliko zanimanja med športnim svetom. Za Maribor je bilo gostovanje madžarskega kluba Ferencvarosa izredno sporni dogodek, kar se je vidi po rekordnem obisku publike, katere je bilo okrog 2700. Torej številka, ki jo Ljubljana že dolgo ni spravila skupaj.

Ilirija je imela v gosteh zagrebško Viktorijo, ki bi jo prav pošteno lahko porazila, da ni v drugem polčasu spreminila postavu. Tako pa je dosogla samo neodločen rezultat 3:3. Ferencvaros je odpravil I. SSK Maribor z 10:2. Pa ni bilo drugega pričakovati. Igra pa je bila kljub visokemu porazu domaćih izredno lepa in velikega pomena za propagando nogometa.

Rezultati tekem za državno prvenstvo pa so bili naslednji: Concordija je v Zagrebu odpravila Vojvodino s 5:1 (4:0). Vojvodina je slabo igrala. V Belgradu je moral Hašk pustiti BSK obe točki. Premagan je bil z 1:0 (0:0). Belgrajčani so zmagovali zasluženo, igra je bila vsekakor fair ter so Zagrebčani zapustili v naši prestolici najboljši utla. Hajduk je na svojih tleh zopet zmagal. To pot je imel za nasprotnika BASK, ki mu je klonil s 3:1 (2:1). Hajduk, ki je bil stalno v premoci, je zaslužen zmagal. Publike je bilo 3000. Belgrajska Jugoslavija pa je odpravila sarajevsko Slavijo na njenih tleh s 3:1 (2:1). Pri tej tekmi je prišlo do incidenta ter so se posamezni igralci med seboj tepli.

Največje zanimanje je vladalo za tekmo med Primorjem in osljsko Slavijo, ki se je vršila na igrišču Primorja. Gostje so bili taktično in tehnično precej boljši od domačih, ter so igrali lep kombinacijski nogomet kratkih pasov. Neodločen rezultat ne odgovarja poteku igre, ter bi bila zmaga gostov z dvema goloma difference še najbolj pravilna. Toda pri nogometu je pač tako, da zmaga oni, ki zable več golov, četudi igra za razred slabše. V moštvu domačih je bila izredno ponesrečena točka pregrupacije v srednjem napadu. Hasi ne spada na to mesto. Kdor si je ta eksperiment dovolil, ta je močno grešil. Če bi bil na tem mestu kdo drugi, bi ostali, četudi nezasuženo — upam, da ne pretiravamo — obe točki doma. Tudi Stare ni imel svojega najboljšega dneva. Sicer so bili pa igralci Primorja poštvovalni, so igrali z velikim elanom ter so že radi svoje borbenosti zaslužili neodločen rezultat.

Propagandni nastop ilirijanske težko-atletске sekcije. V soboto dne 1. aprila ob 8 zvečer se nam bo zopet predstavila agilna težko-atletska sekcija SK Ilirije. To pot nastopijo njeni atleti v Ljubljani in sicer v dvorani Delavske zbornice. Ker bo to prvi samostojni nastop sekcije v Ljubljani, smo uverjeni, da ne bodo samo športni krogi posetili to zanimive prireditve, ampak tudi oni, ki stojijo izven športnih vrst. Kajti vsi njeni dosedanj izvenljubljanski nastopi so pokazali, da vlada med našim ljudstvom za to panogo telesnih vaj veliko zanimanje. Ljubljana kot center ne samo težke atletike, ampak celotnega slovenskega sporta sploh, gotovo ne bo zaostajala za provinco. Točnejši program bomo še objavili, zaenkrat samo toliko, da nastopijo dvigalci, rokoborci in boksarji.

Radio

Programi Radio-Ljubljana

Torek, 28. marca: 11.15 Solaka ura; Od branjevca do bormega spekulanta (gdč. Krista Hafner) — 12.15 Plošče — 12.45 Dnevne vesti — 13.00 Čas, plošče, borza — 17.30 Salonski kvintet — 18.30 Nemščina (prof. dr. Iv. Grafenauer — 19.00 Po polhogralskem pogorju (dr. Andrejka) — 19.30 Junaki današnjega časa: Kapitan Evans v osrčju Antarktika (P. Kunaver) — 20.00 V spomin pok. dr. Jos. Mantuaniju, govori dr. A. Dolinar. — 20.30 Preno iz Belgrada: Koncert belgrajske filharmonije. — Vmes čas in poročila. — 22.15 Plošče.

Sreda, 29. marca: 12.15 Plošče. 12.45 Dnevne vesti. 13.00 Čas, poročila in borza. 17.30 Otroški kotiček (gdč. Vencajzova). 18.00 Angleške plošče. 19.00 Rusčina, poučuje dr. N. Proobražensky. 19.30 Literarna ura: Francoska lirika I. del (ga. Avgusta Danilova). 20.00 VIII. glasbeni večer: Frano Sal. Vilhar: Uvodno predavanje (g. Vilko Ukmar). Samospeli g. M. Rusa. Klavir-solo, g. V. Vložek. Samospeli, g. A. Dermota. Dvospev s klavirjem (Rus-Dermota). 21.15 Prenos iz kavarne »Zvezda«. 22.15 Čas, poročila.

Drugi programi

Sreda, 29. marca:

Zagreb: 20.00 Koncertni večer. — Milano: 20.30 Ljubla glasba. — Brno: 21.40 Violinske in pianinske sonate. — Barcelona: 21.05 Radio orkester. — Stuttgart: 21.30 J. Brahmov koncert. — Toulouse: 19.45 Vojaška godba. — Bukarest: 20.45 Pianinski koncert. 21.15 Violinski koncert. — Soise Romande: 20.40 Vokalni koncert. 21.15 Gledališki večer. — Belgrad: 20.15 »Rigoletto«, opera, plošče. — Rim: 20.45 Prenos iz gledališča. — Beromünster: 20.35 Operni večer. 21.40 Jodlerji. — Praga: 19.25 Koncert vojaške godbe. 21.40 Pianinski koncert. — Dunaj: 19.50 Igra. 21.45 Koncert. — Budapest: 22.00 Ciganska glasba. 22.45 Koncert orkestra Polgar.

Tomaž Orasch, župnik:

Orientacijski čut med priprostimi narodi

Člani znanstvenih ekspedicij vedo veliko povedati o čudoviti natančnosti v orientaciji pri vodnikih znanstvenih potovanj. Ti vodniki so vzeti iz domače pokrajine, ki se preiskuje.

W. J. H. King, ki je potoval leta 1931 po Libijski puščavi, je delal poizkuse pri vodnikih svoje karavane. V sredi puščave je dal usmeriti različnim vodnikom puške v smer sever — jug, ali zahod — vzhod, ali proti kakemu kraju, kjer je karavana pred dnevi počivala, ki pa nikakor ni več bil zaznaten v brezbrežni puščavi. Pri teh poizkusih je zaznal, da so nekateri vodniki njegove karavane zadeli smer natančno. Največja napaka, katero je mogel registrirati, je bila komaj 2°. A to možnost te čudovito natančne orientacije je zaznal samo pri nekaterih voditeljih, in sicer vedno pri istih. Ti voditelji so imeli tako zaupanje v svojo orientacijo, da so vselej odklonili kompas. Ko je enkrat King po kompasu določil meridian, ga je vodnik, sodeč po svojem čutu, opozoril, da je zgrešil. In imel je prav. Evropec s kompasom, King, je napravil napako, on je bil pozabil na deklinacijo, ki je merila v tem kraju 4°. Domačin je to napako po svojem čutu korigiral tako, da je ležala cev puške natančno v meridianu. Ta njegov čut je šel tako daleč, da je enkrat izjavil, da tečajnica ne stoji vedno v meridianu. To se pravi: Ta domačin je doznal brez aparatov, samo s svojim čutom, to malenkostno cirkumpolarno gibanje tečajnice.

Po mnenju King-a si morejo tudi Evropci osvojiti to lastnost do neke mere, a vedno zaostajajo daleč za prirodo. Vid tukaj ne igra posebne vloge, zakaj imenovani vodnik je bil zelo kratkoviden. Da, celo slepci imajo ta čut. Čudno je bilo nekaj. Pri vodnikih, pri katerih je deloval ta čut v brezmejni puščavi tako natančno, je popolnoma odpovedal v mestih in vaseh in v bližini Nila. V hribovitih krajih so postali v orientaciji negotovi, ko so bili vendar tako sigurni v puščavi, kjer je manj

kal vsak relief. Pa tudi trenutno je včasih ta čut odpovedal. Tako je doživel King to-le: bilo je zelo vroče, brezvetrno dopoldne, fatamorgane so se že prikazovale na razdaljo 200 metrov. Vodnik je jezdil vedno v kolobarju, ker ga je bil čut popolnoma zapustil. Kompas tudi zdaj ni zaupal, ampak je prosil odmora in počitka, da se mu čut zopet vrne, kar se je popoldne tudi zgodilo.

Odkod ta čudni čut? Reeves trdi, da obdaja zemljo elektrostatično polje, katerega silnice tečejo v resničnem meridianu. Po aparatih, ki jih je sam sestavil, je dokazal usmerjujoči učinek teh silnic. Ta učinek je zelo slab in podvržen izpremembi. Da so se poizkusi posrečili, je bilo to-le potrebno:

Visok aerostatični pritisk, torej stalno vreme; suho vreme (poletje ali mrzla zima); lep, miren, brezvetrni dan, čisto nebo; postavitev aparata na visoki odprti točki, ravna pokrajina brez hribov, dreves ali poslopij, zakaj taki predmeti motijo smer silnic. Usmerjujoča sila je bila največja dopoldne od 6 do 10 in popoldne od 4 do 10 zvečer. Pri vlažnem vremenu, pri padajočem aerostatičnem pritisku, pri nizko visečih oblakih je aparat odpovedal. Naelektreni oblaki so motili elektrostatično polje in so silili kazalce v svojo smer. Tudi solnčni mrki so motili aparat.

Poizkusi trajajo že od leta 1911 in je izmerjena severna obla do 80° širine. — Oglejmo si Kingove voditelje! Pod istimi pogoji kakor Reevesov aparat odpovejo tudi ti. Torej nimajo posebnega čuta za orientacijo, ampak njihovo živčevje je zelo občutljivo za te elektrostatične silnice, ki ležijo v ugodnih okoliščinah v meridianu.

Ptice selivke

Če opazujemo ptice selivke, vidimo, da le-te letijo primeroma visoko, v višini kjer te silnice niso motene po površju zemlje. Da najdejo čebele pot do panja, in mravlje pot v gnezdo — mogoče vpliva tudi tukaj moč teh silnic.

MacDonald v Vatikanu. Angleski ministreski predsednik je med svojim rimskim obiskom obiskal tudi svetega Očeta, ki ga je sprejel v posebni avdijenci. MacDonald se je podal v Vatikan v spremstvu znanjega ministra Simona; oba je vodil pri sprejemu papežev ceremonijalni mojster, ki ga vidite na sliki.

Misijonarji - nositelji civilizacije

Prvi iz Scheuta, ki so leta 1891. pričeli širiti evangelij v Kasai-u, v belgijskem Kongu, so nameravali takoj razširiti šolstvo po celi pokrajini, najprej osnovno, nato srednje. Po 4 letih neprestanih naporov so dosegli ta-le rezultat: štiri srednje šole; šola za klerike in pripravnike. Ta se nahaja 15 km od misijonske postaje Luluaburg. Dve učiteljske: v Luluaburgu in v Čumbe, za vzgojo učiteljev in katehistov (študijska doba obsega tri leta) učiteljske v Luluaburgu velja za eno najboljših v belgijskem Kongu — in mali seminar v Kabwe, 30 km od misijonske postaje v Luluaburgu, s 6 razredi in 70—90 učenci.

Osnovni pouk se vrši v dveh zelo različnih vrstah šol: v osrednjih šolah misijonskih postajališč in v podeželskih šolah. Prvih je 33, drugih pa že 1275. Osrednje se morejo kosati z najboljšimi belgijskimi osnovnimi šolami. V njih je na stotine, včasih celo na tisoče otrok.

V osrednjih šolah je 218 diplomiranih učiteljev in 68 učiteljic za 12.000 dečkov in 3700 deklic. Učna doba traja 5 do 6 let. Z enako skrbjo pazi učitelj na pouk kot na vzgojo. Pri tem upošteva vse posebnosti tamkajšnje pokrajine.

Pri vsakem misijonskem centru je po en misijonar, ki vodi in nadzira po 10, 15, včasih tudi 20 učiteljev in 500—1500 učencev. Če pridejo redovnice, jih dodeli ženskim razredom. Apostolski vikarijati mo-

rajo dodeljevati veliko število misijonarjev šolam in skrbeti za vzgojo učiteljskega naraščaja.

Vsako leto potuje od šole do šole nadzornik, ki pregleduje, nadzoruje in enači pouk. To je pot 6000 km, ne da bi vsteli podeželske šole. V šolah se pospešuje razvoj tamkajšnjega narodnega jezika.

Kmečke podeželske šole so ustanavljali misijonarji v okolici postaj. Teh je danes 1275. Obisku je jih 52.000 dečkov, pa samo 7400 deklic. Pouk vrši 1423 učiteljev in 7 učiteljic.

30. junija 1932 je imel apostolski vikarijat v Gornjem Kaseju: 1308 osnovnih šol, 1641 učiteljev, 75 učiteljic ter 75.858 učencev (64.719 dečkov in 11.139 deklic). V primeri s prejšnjim letom, ko je bilo 948 osnovnih šol, 48.500 dečkov in 8291 deklic, znači preteklo leto prav lep napredek. Tudi učni uspehi so bili zelo povoljni; mogli bi se primerjati z državnimi šolami v Belgiji. Zelo ugodno jih ocenjujejo ne samo duhovske, ampak tudi državne oblasti. Nekateri podeželske šole v Kabala, Ngulunda, Katanda so oddaljene do 100 km od misijonskih postaj, pa so dosegle prav lepe uspehe in vzbudile pozornost domačega prebivalstva. Najboljši učenci dobivajo misijonske ali pa tudi državne nagrade. Misijonarji imajo v načrtu, da razširijo svoje šolsko delovanje in ustanove več novih šol.

Kritičen trenutek iz tekme »Grand-National« v Liverpoolu. Spredaj zmagovalac »Kellsboro Jack«. Tekma se je vršila v rekordnem času 9 min. 28. sekund.

16.000 mark za bogoslovce

Društvo katoliških žena v škofiji Freiburg je nabralo lani 16.000 mark za podporo bogoslovcev. Leta 1931 so katoliške žene zbrale celo 18.000 mark. Vsak bogoslovec je dobil v dar 100 do 300 mark. Društvo je našlo celo dosmrtno članice, ki so se obvezale, da bodo letno plačevale 100 mark za bogoslovni podporni fond.

★

Če so vprašali po Andrejčevi mami, je sobarica vedno odgovorila:

»Gospa je zaposlena s toaletno. V tem trenutku je ne smem motiti.«

Nekega dne se je triletni Andrejček odstranil za nekaj časa iz kuhinje in se kmalu nato vrnil ves popudran in namazan s kremo.

»Kaj pa si naredil Andrejček?« Andrejček odgovori resno: »Toaletno sem napravil, mamica!«

Tožba radi zvonjenja

Protestantski pater iz mesta Samaden v dolini Engadine v Švici je vložil pri sodišču protest proti odredbi krajevnih oblastev, da smejo zvonovi zviniti samo ob določenem času. Sodisce je ugodilo njegovemu protestu in razveljavilo ukrep krajevnih oblastev.

Japonske čete med odmorom po bitki pri Dfeholu. Vojaki so tako utrujeni, da so se vlegli na sneg.

★

Triletni Janeček se vrne s sprehoda in noče auziti čevljev. Mamica ga pokrega, češ, da ni vendar prišel na svet zato, da bo lenobo pasel, temveč zato, da bo pridno delal.

Janeček odgovori jokaje: »Če bi bil vedel, pa ne bi bil prišel na svet.«

Pod Hitlerjevo diktaturo so nastopili za policijo zlati časi. Slika kaže policijski avtomobil, na katerega so instalirali radijsko oddajno in sprejemno postajo, da bo policija s pomočjo nje stalno v stiku s policijskim ravnateljstvom.

Hitlerjevi četaši so postavili svojo zastavo na najvišji vrh v Nemčiji Zugspitze. S tem je bila domovina rešena.

Vsi vemo

da so nitke pristne svile okrogle, niti umetne svile za ploščnate;

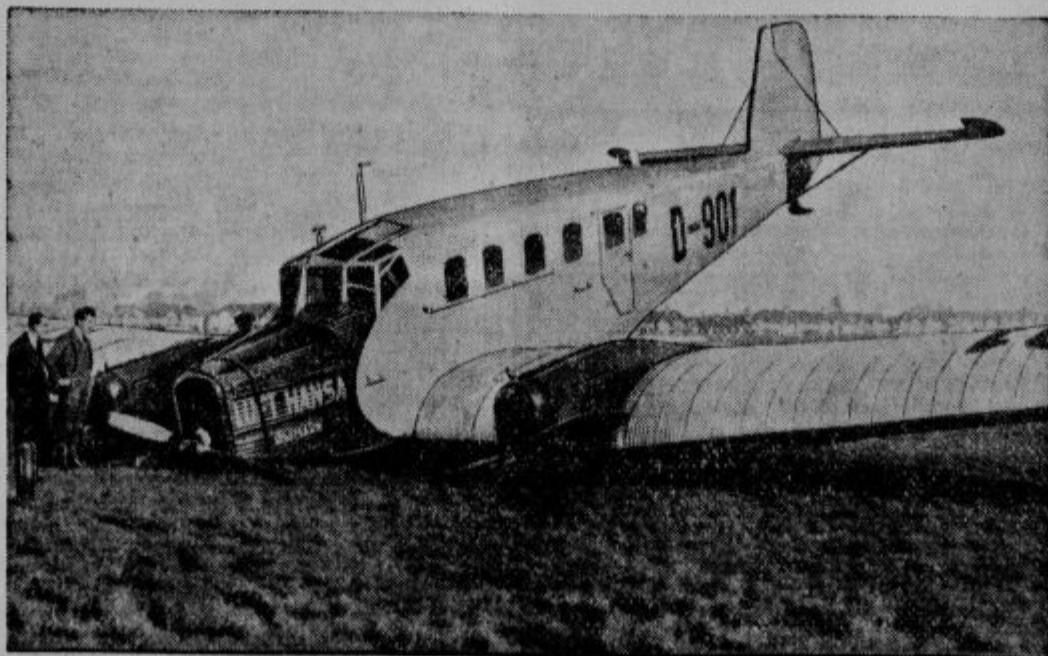
da so v Ameriki uvedli bančne čke s pisavo za slepce, da jih lahko rabijo tudi ti;

da je riž ena najbolj razširjenih jedi; saj se milijarda ljudi v prvi vrsti prehranjuje z rižem.

V lanskem letu so na vsem svetu pridobili zlata za 145 milijonov funtov. Od tega so izkopali zlata v vrednosti 121 milijonov funtov v angleških kolonijah; samo v južni Afriki pridobivajo polovico zlata proizvodnje na vsem svetu.

Koliko cerkva ima Rim?

Po najnovejših podatkih je v Rimu 390 cerkv, 60 javnih in drugih kapel ter 53 molilnic. V Rimu je 44 krščanskih pokopališč. Po l. 1870, to je po zasedbi Rima so bile zaprte, predelane ali porušene 93 cerkve. Danes gradijo 25 novih cerkv.

Na letališču Groyden pri Londonu je tik pred pristankom treščilo na tla veliko letalo, last družbe »Lufthansa«, ki oskrbuje letalsko zvezo med Berlinom in Londonom.

Mariborsko okoliško trgovstvo

Občni zbor združenja.

Maribor, 26. marca.

Združenje trgovcev za okraj Maribor levi in desni breg je imelo danes popoldne v prostorih hotela "Orle" svoj redni letni občni zbor. Za zborovanje je vladalo med člani izvanredno zanimanje, da je bila velika spodnja dvorana hotela nabitá napolnjena; občni zbor se je tako razvil v pravo manifestacijo stanovsko-zavedne misli našega trgovstva iz obeh okrajev mariborske okolice.

Občni zbor je vodil velizasluzni predsednik Združenja g. Janko Kostajnski, ki je obenem s tem občnim zborom, s ključno pomembno obletnico: desetletnico svojega nepretrganega vodstva Združenja. Pozdravil je navzočega zastopnika oblasti, načelnika okraj Maribor desni breg, načelnika okraj levi breg je bil poklicno zadnji. Predsednik je nato podal izjerno in strokovno poročilo o delovanju Združenja v minulem poslovnem letu, obenem pa je nazorno orisal težavno stanje podčeljskega trgovstva. Položaj je letos še mnogo resnejši, kakor je bil lanske leto. Kupna moč kmeta neprestano pada, tako da kmet kot kupec sploh izgaja iz trgovine ter se omejuje le na najnujnejše potrebščine in se to kupi samo na kredit. Zakonska zaščita kmeta pa je kreditno poslovanje zelo otežila in spravila marsikatero trgovca v velike neprimernosti. Podočeljski trgovci so zelo občutno prizadeli radi visokih državnih in avtonomnih davkov, poleg tega jim dela veliko škodo konkurenca krosnjarijev, ki prodajajo manufakture in drugo blago po hišah. V mariborski okolici dela trgovcem škodo tudi živahno tihotapstvo, ki za kljub vsem strogim meram ni moglo zatreti. Težavno stališče imajo do konzumov, s katerimi se ni moglo spuščati v konkurenčni boj, ker so ti oproščeni vseh davkov, ki znašajo pri trgovcu dober odstotek njegovega zaslužka. — Poročal je za tem o novi pridobitvi, ki jo bodo pozdravili zlasti lesni trgovci iz dravske doline. Splavljari, ki vozijo splave v oddaljene kraje, bodo imeli na povratku s posebno legitimacijo pravico do polovične vožnje na železnici. Opozarjal je, da novi obrtni zakon ne pozna več branjevev. Vse branjarje se izpremenje v male trgovine, novih branjarjev koncesij pa se ne bo več dovoljevalo. Prečital je tozadeven pravilnik, ki določa predmete, ki jih branjarje ne smejo prodajati ter je opozarjal na kontrolo, ki se bo v kratkem vršila po celotni področju Združenja ter bo obenem ugotovila vse trgovce, ki še niso člani Združenja. — Trafika bodo v bodoče smele prodajati samo tobač in monopolne predmete, ne pa raznovrstno trgovsko blago. — Isto bo z lekarnami, ki bodo prodajale lahko samo zdravila, dočim so imele do sedaj v zalogi tudi parfumerijo, galanterijske predmete, toaletne potrebščine itd. Izterjevanje davkov je preveč rigorozno: na vsak način mora prenehati

praksa, da bi se zarubljeni predmeti lahko izvažali iz kraja rubežni ter drugje prodajali, kakor se je to zgodilo v mariborski okolici.

Sledilo je tajniško poročilo, nato pa je poročal zopet predsednik Kostajnski o gospodarskem položaju Združenja. Finančno stanje je ugodno. Združenje poseduje 109.370,33 Din imetja. Proračun za prihodnje poslovno leto določa 49.000 Din izdatkov in ravno toliko dohodkov. — Za solski odbor je poročal vodja trgovske nadaljevalne šole za mariborsko okolico g. Lovce. Šola je priključena osnovni šoli Krčevini; poseba je znatno število vajencev ter je velikega pomena za strokovno-obrtni napredek trgovskega narajanja. — Za sekcijo lesnih trgovcev je podal poročilo industrijalec g. Glaser iz Rtu. Njegov referat je podal sliko obupnih razmer, s katerimi se bori naša lesna trgovina. Za branjevev in male obrtnike, ki so vključeni v Združenje, bodo znašale doklade 50 Din, za trgovce brez vajencev in pomočnikov 80 Din, za trgovce s pomočniki in vajenci, za večje obrtnike in izvozne trgovine 100 Din.

Pri volitvah je bil izvoljen naslednji odbor, ki se je takoj po zaključku občnega zbora na seji konstituiral: Predsednik Janko Kostajnski (Sv. Martin pri Vurbergu), podpredsednik Lamprecht Franc (Ruše), odborniki: Škerbinec Josip (Brezno), Moran Alois (Ruše), Rantaša Martin (Studenec), Požar Anton (Ruše), Renčelj Stefan (Pobrežje), Baumgartner Stefan (Sv. Marija ob Pesnici), Dobaj Fr. (Sv. Jurij ob Pesnici), Namestniki: Geratč Slavko (Sv. Lovrenc na Pohorju), Lebe Slavko (Razvanje), Turček Adolf (Limbuš), Nadzorstvo: Vodenik Anton (Hoče), Razboršek Franjo (Hoče), Zelenko Milan (St. Ili), Solski odbor: Kostajnski Janko, Šnuderl Franc (Sv. Jakob v Slov. gor.), Lebe Joško (Reka), Namestnik Arh Matija (Svečina). Novi odbor je izvoljen za dobo treh let.

Zborovalci so za tem sprejeli resolucije, v katerih zahtevajo omejitev krošnjarijstva z manufakturnim blagom, ki ga vršijo zlasti trgovci iz Hrvaške, nadalje protestirajo proti kontroli, ki jo izvršuje kompetentna institucija nad nedeljskim delom vajencev in pomočnikov ter zahtevajo, da smejo biti trgovine ob nedeljah dopolne odprte tudi v neposredni mariborski okolici, kakor so to občine Studenci, Pozno, Pobrežje, Krčevina itd. — Obširna debata se je razvila nato o vprašanju novoletnih kolekdarjev. Za lani je Združenje sklenilo na občen zboru, da se kolekdari ne smejo deliti, kar pa nekateri člani niso upoštevali. Bil je radi tega kaznovani z globami po 100 Din. Pri glasovanju je bilo 21 trgovcev za delitev, vsi ostali pa so se izrekli proti ter so sprejeli sklep, da se kaznuje vsak tozadeven prestop, ki ga 1000 Din v korist blaginje Združenja.

8,5 (2,7), konoplja 1,0 (1,0), goveda 8,9 (10,3), konji 2,7 (2,6), prašiči 21,6 (25,15), perunina 7,3 (5,6), svinje 11,1 (12,9), jakea 24,8 (11,2), drva 2,2 (2,4), stavbni les 33,7 (30,7), orje 1,6 (1,3), lesni izdelki 1,5 (1,75), cement 5,3 (4,7), sirov baker 16,8 (33,0), rude in zemlja 10,8 (8,3).

Stanje Narodne banke

Najnovejši izkaz o stanju Narodne banke dne 22. marca kaže tele važne izpremembe: Zlato je ostalo skoro neizpremenjeno in znaša 1761,4 milij. Din, valute so narasle za 3,87 na 4,4 milij. dočim so devize v podlagi padle za 7,8 na 165,8 milij. Din. Skupno se je podlaga zmanjšala za 3,94 na 1931,64 milij. Din. Istosčasno so tudi devize izven podlage nazadovale za 1,1 na 12,2 milij. Din. Zopet je narasel kovani denar v blagajni banke za 3,1 na 216,96 milij. Din.

Posojila padajo dalje in sicer eskont za 5,15 na 2026,7, lombard pa za 5,0 na 334,8 milij. Prejšnji predjudni države so narasli za 0,2 na 1811,3 milij. začasni predjudni v znesku 600 milij. pa so ostali neizpremenjeni.

Med posrvi je oblok bankovcev, kot običajno v tej dobi meseca padel za 57,8 na 1529,2 milij. Din. Temu padcu obloka bankovcev odgovarja dvig obveznosti po vidu za 52,8 na 928,0 milij. Din. Med temi so narasle državne terjatve za 5,56 na 9,3, žiroračuni za 38,15 na 308,2 in razni računi za 14,1 na 615,4 milij.

Tudi obveznosti z rokom so se zmanjšale za 16,35 na 1301,95 milij.

Stupna vsota obloka in obveznosti po vidu se je zmanjšala za 5,0 na 54.457,2 milij. Din. Zaradi zmanjšanja podlage so je odstotek kritja nižal od 35,43 na 35,39, samo zlato kritje pa je naraslo od 32,21 na 32,27%.

Cene zlata so zadnje čase nekoliko popustile. Zlato se je celo v Švici plačevalo nekoliko dražje kot bankovci. Pri nas znaša ažio 10% dinarske paritete. Cene so sedaj za zobno zlato 22 karatne čistosti 51—52 Din za gram.

Borzo

Dne 27. marca 1933.

Denar

Danes so bili zabeleženi na ljubljanski borzi vsi tečajni za Bruselj, Newyork in Pariz. Neizpremenjena sta ostala Curih in Praga, oslabei pa so Amsterdam, Berlin, London in Trst.

Avstrijski šiling je bil zabeležen na ljubljanski borzi po 8,80—8,90, v Zagrebu po 8,905 (8,555 do 8,655), v Belgradu je notiral 8,65 bl.

Grški bini so notirali v Ljubljani (zaključek) 35, v Zagrebu 36 den., v Belgradu 28 bl. Iz belgradskih listov posnemamo, da je začela te bone v Belgradu kupovati Samost. monopolna uprava, kar je dvignilo njihov tečaj.

Ljubljana, Amsterdam 2314,20—2325,65, Berlin 1368,17—1379,27, Bruselj 801,07—805,01, Curih 1108,35—1113,85, London 190,42—198,02, Newyork 5722,14—5750,49, Pariz 225,79—226,91, Praga 170,67—171,58, Trst 294,36—296,86.

Promet na zagrebški borzi je znašal brez kompenzacij 58.021 Din.

Curih, Pariz 20.3075, London 17,74, Newyork 518,50, Bruselj 72,275, Milan 26,61, Madrid 43,875, Amsterdam 208,80, Berlin 123,675, Dunaj 72,94 (56,50), Stockholm 93,80, Oslo 90,80, Sofija 3,70, Praga 15,40, Varšava 58,40, Atene 2,95, Carigrad 2,48, Bukarešta 3,08.

Vrednostni papirji

Vojna škoda je bila danes čvrstje, dolarski papirji so bili neznatni. Promet je bil slab in je znašal na zagrebški borzi samo 200 kom. voj. škode.

Ljubljana, 7% invest. pos. 41—43, vojna škoda 181—185, 8% Bier, pos. 38—39, 7% Bier, pos. 31,50—30, Trboveljska 150 bl.

Zagreb, Drž. papirji: 7% inv. pos. 42,50—45, agrarji 22 den., vojna škoda 180—181,50 (183, 184), 6% begl. obv. 30,50—31,25, 8% Bier, pos. 36,50—38, 7% Bier, pos. 37, 7% pos. DHB 40—42, — Delnice: Narodna banka 9000 bl., Priv. agr. banka 190—195, Nar. šum. 23—30, Sečerna Oselek 100—140, Impex 55 den., Isis 30 bl., Trboveljska 135—150.

Belgrad, Narodna banka 3345—3400, Priv. agr. banka 192,50—194 (194, 193), vojna škoda 130—

KULTURNI OBZORNİK

Rafael Santi

28. III. (6. IV.?) 1483

Največji upodabljaev madon vseh časov, ki je božanskost dotedanjih madon tako počlovečil v neskončni milini, da je približal božjo Mater človeški materi in božje Dete človeškemu otroku, Rafael Santi, se je rodil v srednjeitalijanskem gorskem mestecu Urbino, kjer je njegov imoviti oče zlataril in slikal. To je bilo po enih podatkih 28. marca, po drugih 6. aprila leta 1483. Mati je Rafaelu zgodaj umrla, zato se je ta z vso dušo navezal na očeta.

Rafael ni kazal genija že v otroških letih, kakor so to delali mnogi glasbeniki, marveč je živel prvotno iz samih vplivov; te pa je seveda kasneje tako preočil vase in izčistil, da je dal iz sebe povsem nove stvaritve, ki so se radi svojstvenega sloga imenovala rafaelske. Prvi vplivi so bili vani že iz očetovih rok, ta je bil učenec umbriske šole s svojo tiho pobožnostjo. Ko je stopil Rafael v 12. leto, je oče odšel za materjo in pustil sina samega. Ne dolgo za tem je prišel v Urbino slikar Timoteo della Vite, ki je pustil nova vplive v Rafaelu, vendar so Rafaelova dela tedanje dobe kljub vplivom še brez prave perspektive in oblikovanja. Več pa je dal Rafaelu duhu Pietro Vanucci, ki je prišel iz slovite firentinske šole v Perugia po naročilu. Ta mož, ki je zaslovel pod imenom Perugino, je postal Rafaelov učitelj, ki pa je kaj kmalu spoznal v njem skrite talente. Rafaelu so tedaj nekateri zavidniki očitali plagijatstvo, vendar je ta že v tej dobi pokazal svoje poteze: dočim stoji figure pri Peruginu povsod enakomerno žive, živi pri Rafaelu aleherna figura svoja lastno življenje, a vse so po neki skupni misli med seboj povezane v duhovno enoto. Tako je že čisto izven vplivov »Spotalizio« (Zaroka Marijina z Jožefom).

Rafael pa je kajpada hrepel naprej po firentinski šoli, kjer so bili tedaj zbrani največji duhovni, kiparski in slikarski. In po priporočilu knežje Rafaelovega domačega mesteca je že leta 1504 stopil v pratore firentinske šole, ki mu je seveda takoj počela zbuditi najgloblje vtise ob titanski šoli Michelangelovih del, kakor tudi ob čaru Leonarda na Vinci, ki je prav tedaj dovršil visok ženske miline in duševnosti, Mono Lizo. Michelangelo je odkril Rafaelu čudovito obvladovanje znatnične strani človeka, česar mladi Urbinec dotlej ni poznal. Največji vpliv pa je imel nanj dominikaneec fra Bartolommeo della Porta s svojimi oltarnimi slikami. S tem je živel Rafael v topleni prijateljstvu. Dominikaneec je vzbudil Rafaelu čut za arhitektonsko gradnjo kompozicije. Firentinci so polagali važnost na kontraste v grupah in razporedbo figur v več vrstah, drugo nad drugo. To je zaznal R. pri fra Bartolommeu. Toda firentinska šola je dala v Rafaelu pred vsem marijanskega slikarja. Ustvaril je celo vrsto madon, ki izražajo čudovito umirjenost in harmonijo z okoljem; in še veliko lahkoto ustvarjanja, ko da so »iz nič nastajene«. In vendar je Rafael izredno težko ustvarjal.

Ko pa je prelomil vezi s firentinsko šolo, je ustvaril madone, ki so presle kasneje v ljudski tip božjih Mater, toliko moč so zbudile v ljudeh. Tudi v 15. stoletju so upodabljali madone, toda te je obdajal hlad in zid je stal med človekom in podobo. Rafael je razdejal ta zid (ne da bi zmanjšal pobožno čustvenost), pa je prinesel božjo Mater z Detetom v sfero meščanskih družin. Mati božja je dobila poteze človeške matere in Otroku so se stroge črte sodnika omilile. Dvajsetleten umetnik je znal približati nebo zemlji.

Višek svojih stvaritev pa je Rafael dosegel (zlasti sadonosno se je uveljavil vpliv Michelangelov), ko se je leta 1508 odpravil v Rim. Povabil ga je menda papež Julij II., da bi mu preslikal tri sobe (Stanza della Segnatura, Stanza d'Eliodoro, Stanza dell'Incendio) v vatikanski palači. Tu je ustvarjal znamenite freske, radi katerih se je razširil njegov sloves po vsej kulturni Evropi. Znana je njegova Disputa, Parnas, Atenaka šola itd. v Stanzi della Segnatura, dalje Julij II. in Leon I., katerih slednji je Atilo ustavil pred Rimom. Oprostitev Petrova iz ječe, kjer je odkril Rafael kolorit, kakršnega Rim dotlej ni poznal. Sploh — Stanza d'Eliodoro izraža dramatično razgibanost ljudi, ko da prihajajo in odhajajo skozi stene. S tem je dal R. monumentalno novost v slikanju sten (prej so zle figure s sten hladno in neživlj).

Leta 1514 se je lotil R. tretje sobe, »Stanza dell'Incendio«, katere pa ni več dovršil, končal jo je njegov učenec Giulio Romano. Freske so Rafaelovo veliko delo, v njih je že prehalj v barok. A tudi v rimskih letih ni pozabil na madone. Dal je takrat Madonno della Sedia, D. dell'Impannata, M. di Foligno, Sv. Cecilijo, vse to so bile le predhodnice najlepšega njegovega dela, Sikstinske Madonne, kjer se je človeško čisto umaknilo božjemu.

Znane so v Vatikanu tudi Rafaelove tako zvane tapete. Rafael je dal osnutek na karlonu za preupodabljanje njegovih slik na tapete; tak je Čudni ribji lov, Sv. Pavel v Atenah itd. Prav tako je po Rafaelu zaslovela Villa Farnesina v Rimu, kjer so izdelovali R. učenci mitološke freske.

Rafael je slikal povečini po svojih notranjih doživljajih in ne po živih modelih; legende o takih in onakih modelih Rafaelovih so plod domišljije 18. stoletja. Rafael je imel mnogo zavidnikov, ki so ga črtili ob vsaki priliki (med temi je posebno znen slikar Banečan Sebastiano Luciani); a zanimalo je, da skoro ni imel stikov z velikim sodobnikom Michelangelom, ki je dejal, da je Rafael le vsled izredne pridnosti vzbudil vse svoje klice umetnosti. Rafael je bil samotar, ki ga je v 37. letu nenadno zajela vročica in 6. aprila 1520 je na brž umrl.

L. G.

MARIBORSKO GLEDALIŠČE

J. Offenbach: Orfej v podzemlju

Kapelnik Lojze Hertzig je zamahnil s taktirko: iz ureditve glasbe so prihajali nežni, blagodejni zvoki Offenbachove glasbe, ki je že po fan-

180,50 (180, 183), 6% begl. obv. 31,50—31,75 (31,75, 31,25).

Dunaj, Podgor. savska-jatran. 53,85, Alpine 11,55.

Žitni trg

Novi Sad, Pšenica bač. okol. Novi Sad, bač. okolica Sombor, srbač. grbač. bač. potiska in srem. 210—212,50, gorban. 207,50—210, koruza ban. gar. kvač. 60—62, moka bač. ban. Og. 340—300, 2, 320—340. Ostalo neizpremenjeno. Tendence mirna. Promet 82 vagonov.

Živina

Dunajski goveji sejmi. Poročilo trdke Edv. Saborsky & Co., Dunaj. Prigianih je bilo 1791 goved. iz Jugoslavije 149. Cene: volj. najboljši 1,00, I. 1,25—1,45, II. 1,10—1,20, III. 0,75—0,85, krave I. 0,95—1,05, II. 0,75—0,90, bikli 0,82—1,05, klavna živina 0,58—0,71. Cene so v splošnem narasle za 5 do 10 grošev.

tiatišem opernem svetu v Hoffmannovih pripovedkah: zaslovela, ki pa tudi v burleskno groteskni opereti »Orfej v podzemlju« prijetno učinkuje in privlači. Takoj v drugi sezoni slovenskega Narodnega gledališča v Mariboru je »Orfej« na našem skromnem pozorišču taval in blodil iz okolice Teb v olimpijska višanja in odiod v podzemeljsko svetovje; v soboto zopet, vse to oderske okolje je bolehalo na širokosti sceničnih pripomočkov: nalezljiva bolezen »blagajničstva«. V par radokosno parodičnih valovanjih je zuborelo vse to pestrobujno življenje ter prislutljivo zanimivim ter izvirnim ekstemporacijam, zlasti od strani gromovnika Jupitra (P. Kovič), ki zaslužio, da po svoji aforistični dragocenosti pridejo v slovensko literaturo. Vse je bilo tekom treh ur in vseh starih slik v visku aktivne napetosti in napornosti ter dosegalo višek umetniške oderske (vornosti ob zaključni sceni: druge slike. Čudovita zmes bogov in ljudi, raznašalec javnega mnjenja in šestih princov iz Arkadije, ki slovi po svojih kozlih in kozah. Z vnuem je pela in igrala Udovičeva kot Evridika, ob njej z odlično igro in polnozvočnim spevom Saneinovi Pluto in Medvedovi Orfej, in posrečeno žlobudrali in pevajoče meketajoči Rasbergerjev Styx, Harastovičev gibno pobočni Merkur, terorizirajoče javno mnjenje v uleteženju E. Barberičeva, in potem Zakraskova kot Jubeosumma Juno, Diana S. Gorinkova, Venus Starbosa, Čupido D. Savinova, hišnica S. Dragutinovičeva, Orfejeve gojenke, spremetva, pesalke, in končno Skrbniškov Morfej ter Gorinkov Mars, Gd. Juterškova, naša primabalerina, napreduje od nastopa do nastopa. Režija je bila v rokah g. Povheta, ki je v svoji režiserski funkciji gostoval. Bilo je pri vsaki veliko truda in dobre volje; slednje je zlasti treba v stopnjevanju meri. Baje je to poslednja glasbena prireditev v letošnji sezoni, ki je med najslabšimi, kar obstoja slovensko Narodno gledališče v Mariboru.

Se V. Vodusek: Nedeljske misli

Izhajale so tedensko v lanskem »Slovenec«. Rad sem jihbral. Toda periodični članki te vrste braven vselej ne ohranijo potrebne kontinuitete in organičnosti, vtisi se vendarle porazgube. Sedaj so »Misli« zbrane na 137 straneh, vezane v modernem formatu. Dodano pa je toliko novega, širše razmišljanja in poglobljenega, da lahko govorimo že o drugi izdaji.

Voduskovo gledanje življenja gre sli specije večne ljubezni. Ker pa Bog ni sentimental, prepaja njegovo ljubezen modrost in previdnost kot sveti korektiv in regulativ nasemu omotičnemu hrepenenju po zadovoljstvu in sreči. Zato nam Vodusek plastično razlaga razočaranje nad tustransko srečo, ki je »Blagrom z gore« ponavljeno nasprotje: brezobzirno trga masko z obraza Boga odtrgane družbe in socialno skrivljenega reda; odtrga samoprevato subjektivističnega poedince, ki »pač veruje v Boga, a ne v cerkvenega, da si iz te »ver« izbere le to, kar ustreza njegovemu ugodju in odklanja vse nesimptično, kar pa brez kompromisov uriga odpoved in živte za resnico, ki je dogmatično intolerantna. Le Cerkev, to je na zemlji skrivnostno živeči Kristus, da osnovo in zmisel in cilj življenja; le ona snosi v velikonočno jutro Bogas (str. 80), ki tajne človekove srca pozna, zdravi, animira, naturaliter christianae obranja, tustransko rast bogupribliževanja pospešuje in dušo privede v blažen utoj onostranske bogozdruženosti.

Nedeljski odstavek so moderni, hočem reči nadvse prikladni današnjemu toliko zaposlenemu človeku, ker so jednato kratki in odrezani, in zato, ko odloži knjigo, v duši zvone in zvone še disonantne muzikalni stavek, katerega pa iskajoča duša preko vseh križev in križev čez teden sama razplete v zadovoljiv harmoničen akord.

Ne rečem, da so vse perikope enake na višini in enako v globlini; tudi »Kazalo« naj bi zaznamovalo vodilno evangeljsko misel, kakor prej v tekstu. Vendar je prav ta Voduskov priroden, tako dogmatično točen, kakor stilno dovršen način gledanja življenja silen apel na sodobno mladino, zlasti na inteligenčni naraščaj. Misli so pristna doživljena gosa izmed vas, vi mladi, ki tolikokrat pomilujete nas stare, ker da vaših src ne dosežemo Vodusek pa je pred vsem vaši čuti kot vi govori kot vi piše kot vi je življenjski kot vi? Kako elementarno udarjajo in užigajo uvodi k posameznim dobam cerkvenega leta (n. pr. Velika noč in Binkošti). Na moderno življenje točno aplikirana centralna ideja mora posteno dušo zdrumiti in zgrabiti, da jo vrže visoko nad linijo dnevnih dremavosti ven na božje sonce, kjer že čaka Odrašenik sveta, da stopa nedeljo za nedeljo pred vse one, ki jih brutalen realizem tedna pcha in bje, a so duh njegovega Duha, ali ga vsaj iščejo —, da jim odpira jasen razgled v metafizičen svet, jih z domotožjem po božjem otroštvu stigmatizira in svetih ran več ne zapre. Odtod to, da je ta ali ona Voduskova misel »nenavadnejša, da je ne bi marsikdo že v začetku kot staro kramo zavrgel. Je včasih tudi drznega, zakaj marsikoga prav to vznemiri iz prazne vsakdanjosti. (str. 14)

Vzgojitelji inteligenčnega naraščaja naj v izvajanju »Katoliške akcije« vidimo doberšen del prav v tem, da gojenke in gojenke v višjih razredih seznanimo z Voduskovo visoko poasnijo življenja pred vsem v teh kaotičnih dnehi, ko mlademu rodu vstajajo evangelistične zmote, če ne že pogube. »Custos, quid de nocte« — veljaj tudi voditeljem katoliških akademskih društev, Marijinih kongregacij, interatov in verskih udruženj. Knjige ne pripravljamo samo, ampak iščimo konkretnih virov, kako naj »Misli« dobe tudi gmojne šibki. Saj je cena (pri samozaložniku Vitalu Vodusku, Loke, Zagorje ob Savi, le 29, v knjigarnah 32 dinarjev) tako bagatelna, da jo stotero odtelita življenjska vsebina sodobno potrebne knjige. Zakaj Vodusek i dalje od doktrinarstva, pač pa budi, apelira, užiga iniciativno in nesebno, saj se ne straši nič samozaložniških insebn, ki so pri Slovencih žal neizogibne. Ta idealni mož želi le to, da »pripelje vsaj eno dušo do prave vere in Cerkev« (str. 1), da bi potem »izsušene ustnice zapele, bolne oči zaslepele, mrtva srca zahrepenela, trpečji ljudje se zveselili« (str. 80).

Tolle, lege, slovenska mladina: sezi po »Misli«, da ti postanejo beseda in življenje! Spoznala boš, da spada Voduskova blagovest kot »Hišna postila« stalno na klečalnik, kot močna literarna pridobitev pa na pisalnik. Velika je moja vera in živo upanje v vaju, mladenci in mladenke; zato sem uverjen, da vaju bo Vital prepričal, kako »je v Cerkvu lažja pol v jutro in večer in v življenje« (str. 64).

Dr. Jak. Kotnik.

Hmeljarji zborujejo

Zalec, 26. marca.

Danes se je vršil v Zalcu v Roblekovih dvorani 53. glavni občni zbor Hmeljarskega društva za Slovenijo, katerega se je udeležilo 61 delegatov posameznih podružnic in večje število članov.

Kmalu po 9 dopoldan je otvoril podpredsednik g. Mihelčič namesto obolelega predsednika občni zbor, konstatiral sklepčnost, pozdravil nato vladnega zastopnika, okr. podnačelnika g. Klopčiča, zbrane delegate in člane ter zastopnika tiska. V svojem naslednjem nagovoru je g. Mihelčič poudarjal, da smo prebrdli krizo in da so cene hmelju zopet toliko zrastle, da so hmeljarji lahko krili stroške pridelovanja. Bila so sicer tudi še lanske leto razna razočaranja. Oči vseh hmeljarjev so pa danes obrnjene proti Ameriki.

Na to je zbrane hmeljarje pozdravil vladni zastopnik g. Klopčič.

Obširno tajniško poročilo je podal g. Petriček. Hmeljarsko društvo za Slovenijo je imelo lani 644 članov in sicer v 11 podružnicah 583, posameznih članov pa je bilo 61. G. Petriček je podal tudi blaginjsko poročilo. Dohodkov je bilo v preteklem letu 12.833,40 Din in prav toliko izdatkov. Za tem so podali svoje poročilo revizorji.

Razvila se je daljša debata o določitvi članarine za leto 1934. Končno je bilo sklenjeno, da ostane članarina dosedanja, plačati se pa morajo posebej legitimacije za obrabce hmelja.

Po določenem dnevnem redu bi moral občni zbor razpravljati najprej o predlogih posameznih podružnic, katere točka je pa po sklepu občnega zbora prišla na dneveni red šele po volitvah.

Največjo važnost so vsi zborovalci polagali letošnjemu občnemu zboru volitvam, ker je dveletna funkcija dosedanjega odbora potekla. Poskušalo se je sestaviti kompromisno listo, do katere pa ni prišlo, ker se niso dovoljno upoštevali predlogi posameznih podružnic. Zato sta bili predlagani dve listi: prvo je predlagal g. Senica iz Zalca, drugo pa g. Kuder iz Griž. Vse je z napetostjo pričakovalo izida volitev. Lista g. Senice, na kateri imajo Zalcani večino, je dobila 32 glasov in je zmagala, lista g. Kudra pa 27 glasov. Po volitvah je vodil občni zbor do konca vladni zastopnik g. Klopčič. Sledila je še volitev pregledovalcev računov in članov razsodišča.

Končno so govorili še g. poslanec Prekoršek in g. Stoper iz Velenja, nakar je g. okrajni podnačelnik ob 1 zaključil občni zbor.

Takoj po občnem zboru se je konstituiral novi odbor: predsednik g. Franc Roblek, podpredsednik g. Rudolf Lorber, tajnik in blaginjak g. Anton Petriček, odborniki gg. Andrej Antloga, Jernej Razboršek in ing. Hans Jeschounik.

Zmanjšanje aktivnosti

Zunanja trgovina v februarju 1933.

Iz pravkar objavljenih podatkov o naši zunanji trgovini za februar 1933 je razvidno, da je znašal naš uvoz 180,0 milij. Din. To pomeni, da se je v primeri z februarjem lani vrednost našega uvoza zmanjšala za 21,5%, količina pa je narasla za 5,5%. Naš izvoz je dosegel v februarju vsoto 224,43 milij. Din in je v primeri z februarjem lani narasel po količini za 18,6%, po vrednosti pa za 10,2%.

Naša zunanja trgovina je bila torej v februarju aktivna za 44,5 milij. Din, dočim je v januarju znašala aktivnost 60 milij. Din, v decembru 79,7 milij. Din.

Glavni predmeti našega uvoza so bili v februarju naslednji (vse v milij. Din, v oklepajih podatki za januar 1933):

Bombaž sirov 9,86 (11,8), predvito 21,94 (21,0), tkanine 14,7 (10,2), volna sirova 4,5 (1,5), predvita 6,04 (4,1), tkanine 7,4

Mali oglasi

V malih oglaših velja vsaka beseda Din 1.—; ženitovanjski oglasi Din 2.—. Najmanjši znesek za mali oglaš Din 10.—. Mali oglasi se plačujejo takoj pri naročilu. — Pri oglaših reklamnega značaja se računa enokolonska, 3 mm visoka pečitna vrstica po Din 2-50. Za pismene odgovore glede malih oglasov treba priložiti znamko.

Službe iščejo

Večletna kuharica
in gospodinja v župnišču išče primerno službo radi smrti g. župnika. Marija Kafolj, Spod. Zabukovlje, Trebelno, Mokronog. (a)

400 Din
dam onemu, ki mi preskrbi službo v pekarni, trafiki ali tovarni. Cenj. ponudbe prosim na upr. »Slov.« pod »Poštena« št. 3461. (a)

Vajenci

Učenko
ki je dovršila meščansko šolo, zmožno slovenščine in nemščine in govori in pisavi, sprejme trgovina mešanega blaga V. Zottl, Vojnik pri Celju. (v)

Službodobe

Mlada pomočnica
(začetnica), ki zna tudi nekoliko šivati, se sprejme v trgovino z mešanim blagom. — Ponudbe pod »Vestnac na upravo »Slovenca« v Mariboru. (b)

Zastopnike
krajne, za Slovenijo — iščemo za prodajo preprog banovinske tkanice. Ponudbe naj se pošljejo na prodajalno banovinske tkanice preprog, Zagreb, Gunduličeva 5. (b)

GREŠITE MNOGO
ako ne čitate redno
SLOVENCA

Zasluzek

Krajne zastopnike
za prodajo našega izdelka peronospora škropljenje »Vinoogradar« model 1933, s patentirano napravom na cevi za škropljenje, iščemo za Dravsko banovino. — »Vodolims«, Zagreb, Ljubljanska 15. z

Denar

Brezobrestna posojila
za nakup premičnin in nepremičnin, doto, razdolitve itd., proti poroštvu, zaznambi ali vknjižbi dajejo: »Kreditne zadruge«, Ljubljana, pp. 307. Sprejmejo zastopnike.

Vložne knjižice
kupite ali prodaste najboljše pri Komand družbi M. JANKOLE, Ljubljana, Selenburgova ulica 6. II. Telefon 30-52. (d)

Kdo mi takoj posodi
15.000 dinarjev? Vrnem v treh mesecih. Ponudbe na upr. »Slov.« pod »Vistoke obresti« št. 3444. (d)

Objave

Preklic

Podpisana preklicujem, kar sem govorila o g. Ladislavu Čuku, učitelju v Grosupljem, ter se mu zahvaljujem, da je odstopil od tožbe. — Franciška Janežič — Grosuplje št. 13. (o)

Stanovanja

ISČEJO:
Sobe
dve ev. tri išče za takoj ali za maj državni uradnik (dve starejši osebi). — Naslov v upravi »Slov.« pod št. 3450. (c)

ODDAJO:
Dvosobno stanovanje
s pritliklinami oddam s 1. majem nasproti tobačne tovarne, Tržaška cesta št. 19. (c)

Stanovanje
sobo in kuhinjo oddam takoj. Črnuče 68. (c)

Stanovanje
velika soba in kuhinja — oddamo. Poizve se: Brež št. 2. (c)

Sostanovanka
značajna kongreganistinja — se sprejme v Kolo-dvorski ulici. Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3447. (c)

Gospoda
mirnega, solidnega, sprejme na stanovanje krščanske družine. — Naslov v upravi »Slovenca« pod št. 3416. (c)

Opremljena soba
s posebnim vvhodom, se odda, Friškovec 3 a. (c)

Vnajem

Lokal
z inventarjem za manufakturno trgovino, v središču Ljublj., poceni oddam. Istotam se odda zaloga manufakturnega blaga v komisijo. Ponudbe pod »Ugodnost« št. 3449 na upr. »Slov.« (n)

Mehanična delavnica
se odda v najem z aprilom. Vprašati v pisarni Draga Guštin, Kapitelj-ska 3. (n)

Razno

Pozor, trgovci!
Ustanavljam 200 komisijskih zalog za prodajo čevljev z gumi podplati. Cene brez konkurence. Nikakega rizika. Kdor želi katera prevzeti, naj sporoči na: Ivan Prešern, tovarna čevljev - Kranj. (n)

Porestva

Trgovsko hišo
enonadstropno, in več stavbnih parcel - prodam pri Stadionu v Ljubljani. Pojasnila daje F. Jerko, Črnuče, p. Jezica. (p)

Hiša

z gostilniškim lokalom in lokalom za trgovino, v dobro idočem kraju, ob glavni cesti — v okolici Ptuj — se da v najem, eventual. tudi prodaja protigotivni. — Naslov v podružnici »Slovenca« v Ptuj. (p)

Trgovsko hišo
novo, blizu Ljubljane, poleg cerkve in šole, pripravo za večjo obrt - prodam. Naslov v upravi »Slov.« pod št. 3462. (p)

Polovico hiše
prodam na najbolj prometni cesti v Ljubljani. — Sestoji iz dveh lokalov, dvosobnega stanovanja in kleti. Mesečni donos Din 2000. Naslov v upr. »SL.« pod št. 3463. (p)

Prodamo

Drva
dobite po zelo znižani ceni: Prelesnik, Janševa, telefon 3389. (l)

Čebulček
in druga semena za polje nudi po najugodnejših cenah **FRAN POGAČNIK** Ljubljana, Tyrševa (Dunajska) cesta 67, nasproti mitnice.

Sir-trapist
12 Din kg zopet v zalogi v Mlekarni na Dunajski cesti 17, Medijatova hiša. (l)

Konfekcija — moda
najboljši nakup. — Anton Presker, Sv. Petra c. 14. Ljubljana (l)

Volna, svila, bombaž
stalno v bogati izbiri v vseh vrstah za strojno pletenje in ročna dela po najnižih cenah pri tvrdki Kari Prelog Ljubljana — Židovska ul. in Stari trg

Gorenjski semenski krompir
beli »Oneida« in zgodnji »Rožnik« dobavlja po ugodni ceni Kmet. okrajna zadruga v Kranju.

Razprodaja sadnega drevja

Večje število visokodebelnih in pritličnih jablan in hrsk, prvovrstne po Din 10, drugovrstne po Din 5 in mafelice po Din 15, po železnici najmanj 20 komnadov — oddaja Kmetijska družba v Ljubljani, Novi trg 3. (l)

Vrtnice

nizke, v novejših krasnih barvah, 10 grmičkov Din 60 — razpošilja vrtnarstvo »Jemec«, Maribor. l

Buffet v Zagrebu
v bližini Jelačićevega trga naprodaj. Krasno uvedeni lokal. Odprt dan in noč. Proda se radi izselitve. Interesenti naj se obrnejo direktno na naslov: Buffet, Zagreb, Radičeva 13.

Šivalni stroj
dobro ohranjen, poceni prodam. — Ponudbe na upravo »Slovenca« pod značko »800 Din« 3417. l

Za 30. marca
ob 16 v Mostah, Klunova 12, razpisana dražba šivalnega stroja in raznega pohištva, se ne vrši. (l)

Ročna tiskarna
(Debejo). 21.000 tip. 600 tračnice, poceni naprodaj. Restavracija Unipon. (l)

Poceni prodam
circa dva vagona polkislega sena in velik čoln, 10 m dolg, skoraj nov. Franc Premrov, Martinkaj, p. Cerknica. (l)

Francis-turbina
za 2 m padca, do 1300 l vode na sekundo — se kupi. Ponudbe z navedbo cene na podružnico »Slovenca« v Celju. (l)

Plōščice za tlak
betonske, barvaste, z bordurami, razprodaja od 25 do 48 Din Jos. Cihlar, tvornica cement. izdelkov Ljubljana, Tyrševa c. 69.

Koruzo za krmo
oddaja naicenele veletrgovina tita in moka **A. VOLK, LJUBLJANA** Realizna cesta 44.

DRVA IN PREMOG
pri Iv. Schumi Dolensjska cesta Telefon št. 2951

Kupimo

Bukovo ogle
kupi vsako množino Uran Franc. Ljubljana, Sv. Petra cesta 24. (k)

Vsakovrstno zlato kupuje
po najvišjih cenah CERNE, tveliz Ljubljana, Wolfova ulica št. 3.

Za pomladansko sezijo

velika izbira in nizke cene vsemu blagu v Trpinovem bazarju v Mariboru, Vetrinjska ulica 15.

Čudovito poceni

okusni in brhki pomladanski in poletni klobuki

v vseh barvah in cenah v veliki zalogi pri

A. Stauber, modistinji
Maribor, Ulica X. oktobra

Modele ne dam v izložbo radi posnemanja

OZEBLINE

novo nastale, vsake vrste na roki, prstu, nogi, nosu, ušesu, ki so zatele in srbišo, takoj izginejo ako jih namažete s poznano

»LJEKOVITO BARTULICEVO MASTJO«

Cena zavitku samo 10 Din. Proizvaja in v promet jo daje stara, leta 1599, ustanovljena Kaptolska lekarna Sv. Marije, Zagreb, Dolac kraj Trznice. Dobi se v vsaki lekarni.

FOTOAPARATE

svetovnih tvrdk Zeiss-Ikon, Rodenstock, Voigtlander, Welta, Certo itd ima vedno v zalogi

Isotodd. Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani

Zapustila nas je za vedno naša ljubljena hčerka edinka, gospodična

Fanika Bezovičar

danes, dne 27. t. m., previdena s tolažili sv. vere.

Pogreb bo v sredo, dne 29. marca t. l. ob 3 popoldne izpred mrtvaške voze splošne bolnišnice, na pokopališče k Sv. Križu.

V Ljubljani, dne 27. marca 1933.

Zalujoči oče in mati ter ostalo sorodstvo.

V globoki žalosti naznanjamo, da nam je naša ljuba mama, sestra, tašča, stara mama, in teta, gospa

Kratnar Jožeta roj. Tajč

posestnica v Kamniku

dne 26. marca 1933 po mučni bolezni, previdena s sv. zakramenti, v 83. letu starosti, mirno v Gospodu zaspala.

Pogreb nepozabne bo v torek, dne 28. marca t. l. ob 4 pop. izpred hiše žalosti na šutni na pokopališče na Žalah.

Sv. maše zadušnice bodo brane v nadžupni in frančiškanski cerkvi v Kamniku.

Priporočamo jo v blag spomin!

Kamnik, dne 26. marca 1933.

Zalujoči otroci: Fran, Marija, Fanika, in ostali sorodniki

Ljudska knjižnica: iz založništva Jugoslovanske knjigarne v Ljubljani: Lovrenčić, Publius in Hispana: povest, broš 28 Din vez 40 Din — Pierre L'Ermite: Deklica z odprtimi očmi, povest, broš 30 Din vez 42 Din — Pierre L'Ermite: Kako sem ubila svojega otroka, povest, broš 35 Din vez 45 Din — Biggers: Ključeva pupila, povest, broš 32 Din vez 42 Din — Verne Jules: povest, broš 28 Din vez 40 Din

P. C. Wren:

Lepi Mihael

72

»Tega nisem bil dejal,« je odvrnil Mihael. »Vi sami ste to rekli... Vi se mi zdite tudi eden najbolj prebrisanih.«

»Kaj bi storili?« je vzkliknil Schwartz.

»Nič,« je svetoval Mihael dalje, »ker ne morete ničesar opraviti. Vi ste brezpogojno v Lejauneovih rokah. Poslušajte moj nasvet in opustite to blaznost, in stvar bo opravljena... Čez en teden ali dva pride morda nov poveljnik...«

»Da, in imenoval se bo Lejaune,« je odgovoril Schwartz.

»Vsekakor oni vse ve in radi tega ne moremo ničesar ukreniti proti njemu,« se je vmešal Brandt. »Jaz sem za to, da ničesar ne započnemo. Potem ne more nobenega bolj kaznovati nego ostale. In vse te vražje posadke ne more vtakniti v te prekleto posamezne celice!«

»Prav imaš,« mu je pritrdil Haff. »To je edino pravilno. Ves načrt moramo opustiti, pravim jaz. In najti moramo izdajalca in mu pripraviti tako noč, da bo še v peklu večno mislil nanjo...«

Toda Schwartz ni hotel opustiti svoje ukoreninjene misli, da bi Lejaune uničil.

»Ničesar ne opustimo!« je zarjul. »Jaz vam pravim...« je divje izbruhnil, toda Mihael ga je prijel za roko.

»Mir, vi nebrzdani norec!« je dejal hladnokrvno. Mar še vedno ne pojmuje, da bo Lejaune takoj vse zvedel, kar hočete sedaj izgovoriti?«

Schwartz je planil s peno na ustih nad Guantaia.

»Glej, da se pobereš odtod!« je zarjul togotno in pokazal vrata.

»Priščem, da jaz...« je prišel Guantaio užaljeno.

»Ven, ti pravim!« je zakričal Schwartz, »in kadar nastopi čas za naš udar, potem se pazi! Le vedi se količjak sumljivo, pa te bom za eno nogo obesil na praporov drog... Pri Bogu, da bom... Zgini!«

Guantaio se je tiho odplazil.

»Sedaj me poslušajte!« je začel Mihael. »Kakor sem vam že povedal, ve Lejaune vse o nameri, da ga hočejo umoriti in ob ščipu pobegniti. Jaz mu tega nisem povedal. Toda hotel sem mu bil povedati, ako ne bi hoteli poslušati mojega nasveta, da opustite svojo namero.«

Schwartz je zopet hotel razsajati.

»Najprej sem vas hotel opozoriti,« je nadaljeval Mihael, »in če bi si stvar premislili, bi seveda molčal... Toda sedaj si zapomnite, ako zvem za kakršenkoli nov načrt, ki ga Lejaune še ne pozna, mu ga bom povedal... Me razumete?...«

»Ti prekleti vohun! Ti izdajalski pes! Ti...« je rjul Schwartz. »Zakaj hočeš ti...«

»Oh, ne počenjajte takega ropota, vi topoglavci,« ga je prekinil Mihael. »Jaz in moji prijatelji ne bomo dali Lejauneu povoda, na katerega preži, vendar se pa tudi ne bomo dali pomoriti... Mi imamo prav takšno pravico živeti, kakor vi!«

»Živeti!« je siknil Brandt. »Mar pravite temu življenju?«

»Bodisi, tukaj vsaj ne poginete od žeje,« je odgovoril Mihael. »In ako nas Lejaune tu psuje, muči in ravna z nami po pasje, je to še zmeraj boljše, kakor če je človek preganjan do smrti od jezdecih obhodnih straž ali Turegov.«

»Kateri pa so ti vaši krepostni prijatelji?« je vprašal Haff.

»Pet jih je tukaj,« se je oglasil St. André.

»In kje so drugi?« je dodal Schwartz.

»Te boste spoznali, ko boste začeli z uporom, moj dragi,« je odgovoril Maris. »Pa da si ne boste domišljali, da se smete zanesti na vse v vaši trumi...«

»In sploh,« je posegel vmes Cordier, »vi niste edini zarotniki. Obstojta še ena zarota, ki je sklenila, da se ne bo upirala... In nekateri vaših dobrih prijateljev so tudi zraven.«

»Torej zavrzite to stvar, Schwartz,« sem rekel jaz. »Nihče izmed nas ni vohun in nihče ne bo ničesar javil Lejauneu, preden ne bi vas posvaril... Vi pa ste resnično obdani od vohunov, ki bodo vse sporočili Lejauneu.«

»Vi me vžastki psi!« je renčal Schwartz. »Nobenega moža ni med nami, vsi ste sami bojazljivci!«

»Morebiti,« je pritrdil Mihael, »imamo pa dovolj srčnosti, da vzamemo vse na nas, dokler bo Lejaune še poveljnik... Na vsak način veste sedaj, kako je z zadevo.«

Mihael je zapustil skupino in St. André, Maris, Cordier in jaz smo mu sledili.

»To je blaznica,« je pripomnil St. André.

»Nekateri izmed nas bi morali nocoj bedeti,« je pripomnil Maris.

»Posebno, ako Bolidarja ne bo v postelji,« sem dostavil.

Mihael me je potegnil v stran.

»Bilo bi primerno, če bi še z Bolidarjem govorili kako besedo,« je rekel. »On nam bo še lahko zelo koristil.« Mihael in jaz sva šla na dvorišče.

»Kaj bi storili, ako se danes ponoči prebudimo in opazimo, da se je stvar že začela?« sem vprašal.